

weekly.meest.com

MeestWeekly

УКРАЇНА МАСШТАБНО АТАКУВАЛА МОСКВУ

Читайте с. 4

ЗЛОЧИННИЙ РЕЖИМ

Кремлю кортить улаштувати ще одну ядерну катастрофу в Україні

с. 5

ЗМІНА ПРІОРИТЕТІВ

Угоду з Тегераном уклали, час братися за Москву

с. 15

A-TEAM
Home Care

Over \$2,000 in Bonuses

ЗАПРОШУЄМО НА РОБОТУ ПО ДОГЛЯДУ ЗА ЛІТНІМИ ЛЮДЬМИ

З нами Ви можете заробляти більше!
Ви також можете доглядати за своїми близькими та рідними.

☎ 215-302-9292

УКРАЇНА МАСШТАБНО АТАКУВАЛА МОСКВУ

■ Євген Клен

Москву 16 червня масовано атакували дрони, спричинивши паніку та вибухи в столиці й області. Сергій Собянін, мер російської столиці, заявив про нібито збиття 60 безпілотних літальних апаратів (БПЛА), проте через атаку було паралізовано роботу чотирьох головних летищ міста — «Внуково», «Шереметьєво», «Домодедово» та «Жуковський». Також були влучання у найбільший, Московський нафтопереробний завод (НПЗ), там спалахнула пожежа. Але це була лише репетиція.

Бо в ніч на 18 червня Москва зазнала чи не наймасштабнішого нападу за весь час ведення бойових дій. Численні ударні БПЛА досягли території Московського НПЗ, що всього за 15 км від Кремля, повністю паралізували роботу цивільної авіації, довелося перекрити кілька найбільших автомагістралей міста та його околиць. З окремих районів провели евакуацію через густе задимлення. У столичних аеропортах затримали близько 250 рейсів. Найбільші проблеми зафіксували у «Шереметьєво» (близько 65 рейсів), «Внуково» (63) та «Домодедово» (48).

За даними Кремля, масштаби нальоту виявилися безпрецедентними. Російська протиповітряна оборона (ППО) працювала в посиленому режимі, та мало що могла вдіяти. Російська Федерація (РФ) вклала мільярди в ППО для Москви, але та не змогла зупинити навіть дрони, не те що ракети. Захист розміщують просто на житлових будинках, а згодом росіяни скаржаться на наслідки. Через неточну роботу ППО, яка регулярно хибить, стаються трагічні випадки. Замість захисту стратегічних об'єктів, «Панцирі» промахнулися та спричинили масштабну пожежу на ринку, влучили в житлову багатоповерхівку. А пожежу в торговому центрі «Садовод» довелося гасити гелікоптерами. Водночас влада підмосковного міста Котельники відмовилася повідомляти місцевим жителям адреси

укриттів, бо «ця інформація належить до даних обмеженого доступу».

«Ми тепер будемо проводити масовані групові удари на регулярній основі. По цілях, від стану яких безпосередньо залежить боєздатність Збройних сил України. Це завдання поставлене верховним головнокомандувачем, наші збройні сили виконують його і виконуватимуть», — наголосив Сергій Лавров, міністр закордонних справ РФ, так, начебто Москва цього вже не робить. «Ми хотіли б досягти цілей спеціальної воєнної операції не на полі бою, а через дипломатичні домовленості», — згодом додав він. «Треба починати воювати всерйоз», — стверджував Олексій Журавльов, член комітету Державної думи з оборони, так, буцімто РФ досі воювала жартома.

«Одне з найпопулярніших запитань, яке собі ставлять москвити: що відбувається? Я можу відповісти, — прокоментував Андрій Сибіга, міністр закордонних справ України. — Ваша країна розпочала агресивну війну проти нашої. Протягом багатьох років вона вбиває наших людей. Тепер, коли ви знаєте, що відбувається, запитайте Путіна, коли він планує це закінчити». «Цілком справедлива відповідь на російські удари по наших містах і громадах та ще один важливий результат роботи наших воїнів по об'єктах, які забезпечують російську воєнну машину, — зазначив своєю чергою Володимир Зеленський. — Час цю війну завершувати,

і РФ має зробити необхідні кроки в дипломатії».

Москвичі в соціальних мережах істерично скаржилися, що «вся Москва горить», «усі заводи горять», і вимагали завершення війни. Один чоловік заявив, що «звалює звідси», інша жінка в паніці ридала через обломки, що впали на подвір'я багатоповерхівки. А дехто закликав людей виходити на вулиці та влаштувати «революцію».

Один російський мілітарний блогер у своєму дописі, який згодом видалили, підкреслив, що українські війська змогли завдати значної шкоди попри всі системи ППО Москви. Інший мілблогер розкритикував пропагандистів за те, що ті значно применшують значення ударів. Натомість вони створили хибну реальність, де «все добре». Ще один мілблогер указав, що РФ потрібно змінити свій підхід, інакше офіційні звіти будуть ще віддаленішими від реальності, ніж зараз. Він відзначив, що росіяни тепер можуть «на власні очі побачити», що заяви пропагандистів про те, що «все йде добре», не відповідають дійсності.

Цей наліт відбувся у дуже незручний для Кремля момент. У місті Казані, за 800 км на схід від Москви, якраз проводили саміт лідерів країн Асоціації держав Південно-Східної Азії. Це була перша офіційна зустріч у такому форматі від початку повномасштабного вторгнення РФ до України 2022 року, і повітряний удар по столиці суттєво зіпсував усю про-

пагандистську картинку Кремля.

В американському Інституті вивчення війни (ISW) акцентували, що Україна переносить війну далеко за межі прикордонних регіонів РФ. Аналітики звернули увагу, що висвітлення ударів України в державних медіа зосереджувалося на зусиллях Кремля щодо контролю інформації, вночі применшуючи наслідки самих ударів.

Приміром, опозиційне видання «Медуза» повідомило, що основні російські державні телевізійні засоби — «Перший канал» і НТВ — не висвітлювали атаку на Москву у своїх денних етерах, а «Росія-1» лише цитувала офіційні заяви. Водночас жоден із телеканалів не транслював окремого репортажу про удар. Натомість звернули увагу переважно на необхідність покарання жителів, які фільмують удари та їхні наслідки.

ISW вважає, що РФ нездатна захистити своє населення. Аналітики оцінили, що зростання частоти, масштабів та глибини далекобійної ударної кампанії України по захищених великих російських містах демонструє вразливість російської ППО та дилеми щодо того, як Кремль вирішує взаємодіяти з внутрішніми втратами війни.

Натомість повідомлення про дефіцит деяких російських ракет-перехоплювачів загострюють проблеми ППО РФ. Зокрема, CBS із посиланням на власні джерела поінформував про те, що Росія відчуває дефіцит ракет С-300, хоча й не назвав кількісну оцінку дефіциту.

А один український чиновник відмітив, що через

західні санкції РФ має мало ключових компонентів для ракет-перехоплювачів С-300, у т. ч. головок самонаведення та модулів керування. CBS констатував, що Росія все частіше звертається до досконаліших систем ППО для захисту від ракетних ударів. Навіть перефільмували ракети С-300 для ударів класу «земля—земля» по Україні. Проте українці ще досконалішими БПЛА змусили російські війська відбивати ці атаки ракетами-перехоплювачами, які традиційно використовували б проти ракет.

Аналітики підсумували, що росіяни неспроможні створити суцільний захист навіть навколо Москви. Постійні атаки дозволяють обходити ППО, а удари по нафтових об'єктах швидко провокують дефіцит пального і зростання цін на нього в РФ. Розраховувати на тривалу війну Кремлю стає дедалі важче. У гонитві технологій і дронів Україну забезпечують США та заводи Європи. А атака на Московський НПЗ довела, що тривала війна руйнує саму Росію. Водночас ресурс контрактників в РФ вичерпується, а нова мобілізація загрожує соціальним вибухом.

Тож Путіну доведеться обирати між швидким компромісним миром або переходом до жорсткої бідності та ядерного шантажу. Він, схоже, вибирає останнє, бо почав масову мобілізацію. Громадян тепер хапають просто посеред міста, повсюдно виставляють блокпости для перевірок зі залученням військових і поліції. Після перевірок документів, людей «пакують» в автобуси.

ДО СЛОВА

Лідери країн G7 домовилися бути єдиними в підтримці України та посилити тиск на РФ шляхом санкцій щодо її нафти й газу. Йоганн Вадефуль, міністр закордонних справ Німеччини, також зазначив, що мирні перемовини щодо України можуть розпочатися вже цього літа. За його словами, Путін, можливо, зараз перебуває на етапі, коли серйозно розглядає це питання. Зі самітом «Великої сімки» в Евіані (Франція) доречно збігся влучний удар українських БПЛА по НПЗ у підмосковній Капотні, оголивши слабкість російського заплілля. А Київ та Європа використали пожежу в Москві як доказ того, що РФ не перемагає. І це головний аргумент, щоб змусити Дональда Трампа відмовитися від «угоди в Анкориджі» та відновити підтримку України. «Трамп думав, що Україна програє, але змінив свою думку», — зауважив Еммануель Макрон, президент Франції

MeestWeekly

The Ukrainian Canadian weekly established October 1997 in Toronto, Canada, by Meest Corporation Inc.
President Rostyslav Kisil

Український громадсько-політичний незалежний тижневик, заснований корпорацією «Міст» у жовтні 1997 року в Торонто, Канада. Президент Ростислав Кісіль

Published in Thursdays (52 issues a year) by Meest Media Corporation.
The publisher may not have the same standpoints with the author of a printed material. Authors of printed materials are fully responsible for the content. Advertisers are responsible for the content of their commercial ads.

Видає корпорація «Міст Медіа». Виходить щочетверга (52 рази в рік). Редакція не завжди поділяє погляди авторів матеріалів. Надіслані до редакції рукописи не рецензуються. Відповідальність за зміст рекламних оголошень несуть рекламодавці.

Editor: Ivan Besiada
Редактор: Іван Бєсяда
Executive editor: Eugene Tarnavsky
Виконавчий редактор: Євген Тарнавський

Editorial Office/Адреса редакції:
Meest Media Inc.,
Адміністрація: 600 Markley Street, Port Reading, NJ 07064. Tel.: 1 732 634 1517
E-mail: newspaper.usa@meest.com.
Сайт: <https://weekly.meest.com/us>

Advertising in USA:
Реклама в США:
908-937-6342, 1 732-634-1517

Advertising in Canada:
Реклама в Канаді:
classified ad (дрібні оголошення)
(416) 236-2007 ext. 3
advertising department (реклама)
(416) 236-2007 ext. 2

Postmaster (USA), send address changes to:
Meest Media Inc., 600 Markley Street,
Port Reading, NJ 07064
USA Publication Mail Products USPS 019943.
Periodical postage paid at Elizabeth, NJ

Single copies: Price negotiable;
Mail subscriptions: In USA: \$85/year,
\$55/half of year.

Ціна одного числа договірною.
Поштова доставка
у США: \$85/рік, \$55/рік року.

Please, pay your subscription to:
Чеки й грошові перекази висилати:
Meest Media Inc., 600 Markley Street,
Port Reading, NJ 07064

У тижневику також використані повідомлення кореспондентів інформаційних агенцій та інтернет-порталів Zaxid.net, УНІАН, Укрінформ, «Українська правда», «Кореспондент», ТСН, «Вголос», «Львівський портал» та OBOZ.ua

ЗЛОЧИННИЙ РЕЖИМ

Кремлю кортить улаштувати ще одну ядерну катастрофу в Україні

■ Євген Клен

Британська газета Daily Express написала, що Російська Федерація (РФ) має намір використати тактичну ядерну зброю у вигляді 152-мм снарядів з ядерними боєголовками. Після цього сподівається прорвати українську оборону та відновити «імпульс війни».

ЗАЕС

Наразі ж рашисти випробовують інший шлях. На початку червня ц. р. внаслідок удару російського безпілотного літального апарата (БПЛА) по підстанції Запорізька атомна електростанція (ЗАЕС) 17-й раз залишилася без зовнішнього електропостачання. Відтак запровадили локальне припинення вогню, щоб відремонтувати критично важливу лінію електропередач і уникнути ризику ядерної аварії.

Під наглядом експертів Міжнародної агенції з атомної енергії (МАГАТЕ) технічні працівники з обох сторін узялися відновлювати пошкоджену лінію «Дніпровську» напругою 750 кВ. Перед цим провели масштабне розмінування території. Останнім часом ЗАЕС кілька разів утрачала доступ до неї, тому запускали аварійні дизельні генератори. Це було вже шосте тимчасове припинення вогню, яке Рафаель Гроссі, генеральний директор МАГАТЕ, узгодив з РФ та Україною. Ремонт ускладнювало місце пошкодження — на високих опорах через лінію контролю на річці Дніпрі.

За словами посадовця, Росія та Україна «конструктивно співпрацювали» з МАГАТЕ під час перемо-

вин. Сторони погодилися припинити вогонь заради ядерної безпеки. «МАГАТЕ продовжуватиме робити все можливе, щоб допомогти захистити людей і довкілля від ризику ядерної аварії, яка абсолютно нікому не дасть користі й лише посилить руйнування та страждання воєнного часу», — наголосив він.

Ситуація навколо ЗАЕС, яку російські окупаційні війська використовують як військову базу, розміщуючи техніку, озброєння та особовий склад, залишається найбільш критичною. Українська сторона називає це фактичним використанням найбільшої атомної станції Європи як інструменту ядерного шантажу. «Відповідальність за всі загрози ядерній і радіаційній безпеці, створені внаслідок російської агресії, повністю покладається на Російську Федерацію. Міжнародна спільнота має надати належну оцінку цим злочинним діям і посилити тиск на державу-агресора з метою недопущення ядерної катастрофи в центрі Європи», — заявили в Генеральному штабі (ГШ) Збройних сил України.

ЧАЕС

Пізніше окупанти завдали удару по будівлі Цен-

тралізованого сховища відпрацьованого ядерного палива на Київщині. Унаслідок атаки БПЛА була частково зруйнована будівля приймання контейнерів. На щастя, відпрацьоване ядерне паливо в момент удару там не зберігали. Після влучання на об'єкті виникла пожежа на площі близько 40 кв. м, яку оперативно ліквідували. Серед персоналу ніхто не постраждав. В Енергоатомі зазначили, що радіаційний фон на території сховища залишається стабільним і не перевищує допустимих значень.

Сховище розташоване у Чорнобильській зоні відчуження біля с. Буряківки, приблизно за 15 км від Чорнобильської АЕС. Об'єкт призначений для довготривалого безпечного зберігання відпрацьованого ядерного палива з українських атомних електростанцій.

У ГШ підкреслили, що РФ продовжує грубо порушувати норми міжнародного права, створюючи безпрецедентні ризики для ядерної та радіаційної безпеки у Європі. Військові відзначили, що подібні атаки є частиною системної практики, коли російські ракети й дрони пролітають поблизу ядерних об'єктів України або над ними, створюючи ризики масштабних

аварій. Вони нагадали про атаку на укриття зруйнованого четвертого енергоблока ЧАЕС 2025-го, яка також викликала неспокій щодо безпеки радіоактивних матеріалів.

Ударивши по сховищу ядерних відходів неподалік від ЧАЕС, загарбники пошкодили також адміністративний корпус МАГАТЕ. У Службі безпеки України це кваліфікували як воєнний злочин. Кримінальне провадження відкрили за ч. 1 ст. 438 (порушення законів і звичаїв війни) Кримінального кодексу України.

За даними слідства, Збройні сили РФ атакували сховище ядерних відходів дроном типу «Герань-2». Окремі елементи БПЛА знайшли на місці ураження. Ворожий удар не вплинув на виробничий процес сховища. Не було також без жертв і поранених. Радіаційний фон не перевищений.

РЕАКЦІЯ

Володимир Зеленський жорстко засудив російський удар по сховищу ядерних відходів поблизу ЧАЕС. «Росія свідомо вдарила саме по цьому об'єкту ядерної інфраструктури. Станом на зараз немає перевищення норм радіаційного фону. Але однозначно є перевищення навіть уже давно захмарної російської наглості. Українські рятувальники зупинили пожежу після удару. Потрібні реальні нові кроки світу, щоб росіяни відчули, що така їхня терористична війна — удар по самій РФ», — зазначив він і додав, що це був надзвичайно підлий удар Росії, тож Міністерство закордонних справ (МЗС), Міністерство енергетики й інші служби зайнялися тим, аби кожен зі західних партнерів дізнався, що відбулося.

Свідомий удар РФ по Централізованому сховищу відпрацьованого ядерного палива обговорили й на засіданні Ради керуючих МАГАТЕ у Відні (Австрія). «Ми невідкладно відреагували на зухвалий теракт РФ проти ядерної інфра-

структури України. Партнери були поінформовані», — розповів Юрій Вітренко, постійний представник України при міжнародних організаціях в австрійській столиці. Він звернувся зі закликом зафіксувати та донести цю інформацію до всіх держав-членів агенції.

Київ акцентував, що ця російська атака становить серйозну загрозу ядерній безпеці. «Атака на Централізоване сховище відпрацьованого ядерного палива ще раз демонструє продовження Російською Федерацією зневаги до відповідних стандартів безпеки та захищеності МАГАТЕ, керівних принципів агенції та фундаментальних принципів захисту ядерних об'єктів у ситуаціях збройного конфлікту. Вона також підтверджує, що навмисні атаки Росії проти ядерної інфраструктури України є частиною ширшої моделі поведінки, яка підриває ядерну безпеку й захищеність в Україні та створює ризики з потенційними наслідками, що виходять за національні кордони», — ідеться в документі, адресованому секретаріату МАГАТЕ.

А Лінь Цзянь, речник МЗС Китайської Народної Республіки (КНР), відмітив, що гарантування ядерної безпеки в Україні можливе лише за умови політичного врегулювання війни між Україною та РФ. Він закликав сторони повернутися до перемовин. Коментуючи повідомлення про удар Росії по об'єктах ядерної інфраструктури в Україні, спікер сказав, що Пекін закликає всі сторони утримуватися від дій, які можуть призвести до ескалації. За його словами, стабільність у сфері ядерної безпеки напряму залежить від зниження інтенсивності конфлікту. В МЗС також звернулися до сторін спільними зусиллями створити умови для якнайшвидшого відновлення перемовин і поступового зниження рівня протистояння. КНР наполягає, що лише через діалог можна досягти довготривалого врегулювання ситуації.

ДО СЛОВА

Велика Британія запровадила нові санкції проти РФ та готує для передачі Україні збагачений уран. Про це заявив Кір Стармер, прем'єр Його Величності. Санкційний список стосується російських танкерів «тіньового флоту». Санкції націлені також на «російську державну мережу», яка приховано купує західні технології для російських військових. Крім того, протягом наступних двох років Сполучене Королівство надаватиме підтримку енергетиці України. На це передбачили 210 млн GBP. Завдяки цьому британська компанія Urenco зможе постачати збагачений уран «Енергоатому». Своєю чергою Франція відновить саркофаг на ЧАЕС.

ТЕСТ НА ВИТРИВАЛІСТЬ

Цьогорічний національний мультимедійний тест в Україні обернувся скандалом

■ Мирослава Бізикадзе

Після повномасштабного вторгнення Російської Федерації (РФ) до України вступ до закладів вищої освіти (ЗВО) для українських абітурієнтів став справжнім випробуванням. Зовнішнє незалежне оцінювання (ЗНО) замінили на національний мультимедійний тест (НМТ). Саме від цього залежить вступ до ЗВО. На відміну від ЗНО, яке передбачало тестування з кожного предмета в інший день, під час НМТ діти складають всі чотири предмети поспіль (за чотири години) й одразу дізнаються результати. Та цього року під час складання НМТ трапилося кілька гучних скандалів.

БЕЗ ВОДИ І ЇЖИ

Для українських випускників НМТ уже давно став не просто іспитом, а перевіркою на витривалість. Цього року на Одещині ситуація викликала особливий резонанс — основна сесія для частини випускників перетворилася на багатогодинне випробування. Через постійні повітряні тривоги учні проводили на іспиті до 10–13 годин, по кілька разів спускаючись в укриття. Батьки та школярі заявляли про виснаження, нестачу води і їжі.

Родичі й учителі абітурієнтів обурились. За їхніми словами, наприкінці іспиту, коли дійшла черга до блоків з історії та англійської мови, випускників уже відверто підганяли інструктори. При цьому більшість підлітків категорично відмовлялася писати заяви на перенесення тестування на додаткову сесію, сподіваючись завершити все попри колосальний стрес.

Чимало нарікань викликали і стан безпекових зон в Одесі: за словами родичів, у місті майже не потурбувалися про належні умови в укриттях, через що абітурієнти просто годинами сиділи на підлозі замість того, щоби продовжувати тестування.

Крім того, в Одесі вкрай мало екзаменаційних центрів, улаштованих безпосередньо під землею. Позитивним прикладом є досвід Харкова, де тестування від самого початку організовують в адаптованих підземних укриттях, що дозволяє не зупиняти процес і не травмувати психіку дітей біганиною.

ПРАВО НА ДРУГИЙ ШАНС

Багато одеситів нарікає на незадовільну роботу департаменту освіти, хоча організацією та проведенням НМТ займається Український центр оцінювання якості освіти

(УЦОЯО) та його територіальні підрозділи. Проте там наголосили, що не вважають ситуацію критичною. Адже при повітряній тривозі тестування відразу зупиняють, а система автоматично зберігає всі відповіді. Відлік часу також зупиняється, тому учасники не втрачають жодної хвилини, відведеної на виконання завдань, а продовжують складати іспит після закінчення тривоги.

А ще всі учасники мають «другий шанс»: якщо тривога загалом триває понад дві з половиною години, можна скласти іншого разу, під час додаткової сесії. «УЦОЯО працює більш ніж 20 років, і ще не було жодного року, щоб улітку не виникали питання про доцільність, змістовність, формат вступних випробувань. Ми проводимо НМТ навіть у тих населених пунктах, де цілодобово відбуваються обстріли. Адже там є діти, які хочуть і мають вступати до ЗВО. Це стосується і Одеської області, яка усі п'ять років повномасштабної війни потерпає від ворожих атак», — заявила Тетяна Вакуленко, керівник центру.

І наголосила, що тимчасовий екзаменаційний центр в укритті — це величезна робота, це не овочесховище, де можна перебути кілька годин, а повноцінний комп'ютерний осередок із хорошим інтернетом, циркуляцією повітря, вбиральною. Це людські та матеріальні ресурси. І, замість пошуку винних, закликала депутатів допомогти створити якнайбільше осередків для тестування в укриттях.

«Досвід східних регіонів засвідчує, що облаштовані приміщення можуть використовувати не лише під час проведення НМТ як разової літньої кампанії, але й упродовж усього навчального року. Війна, на жаль, ще триває. І навчання також. Подбаймо не про НМТ, який є лише

критерієм відбору до ЗВО, подбаймо про здобуття освіти як такої», — заклікала Вакуленко.

Вона також зазначила, що в Одесі випускники могли припинити участь у тестуванні й узяти участь у додатковій сесії. Але саме вступники, а також їхні батьки зверталися з проханням продовжити час очікування завершення тривоги та відновити роботу над тестом.

«ОБРАНІ ДІТИ» ЧИ ЗМОНТОВАНИЙ ФЕЙК

Та це не єдиний скандал із цьогорічним НМТ. У мережі поширили аудіо, на якому Тетяна Вакуленко буцімто нецензурно висловлюється на адресу потенційної учасниці НМТ. Та чиновниця вказала, що запис є «свідомо сфабрикованим та грубо змонтованим фейком», створеним задля руйнування її професійної репутації та дискредитації УЦОЯО.

А також запевнила, що ніколи не вживала образливих слів щодо учасників тестування, і вже залучила

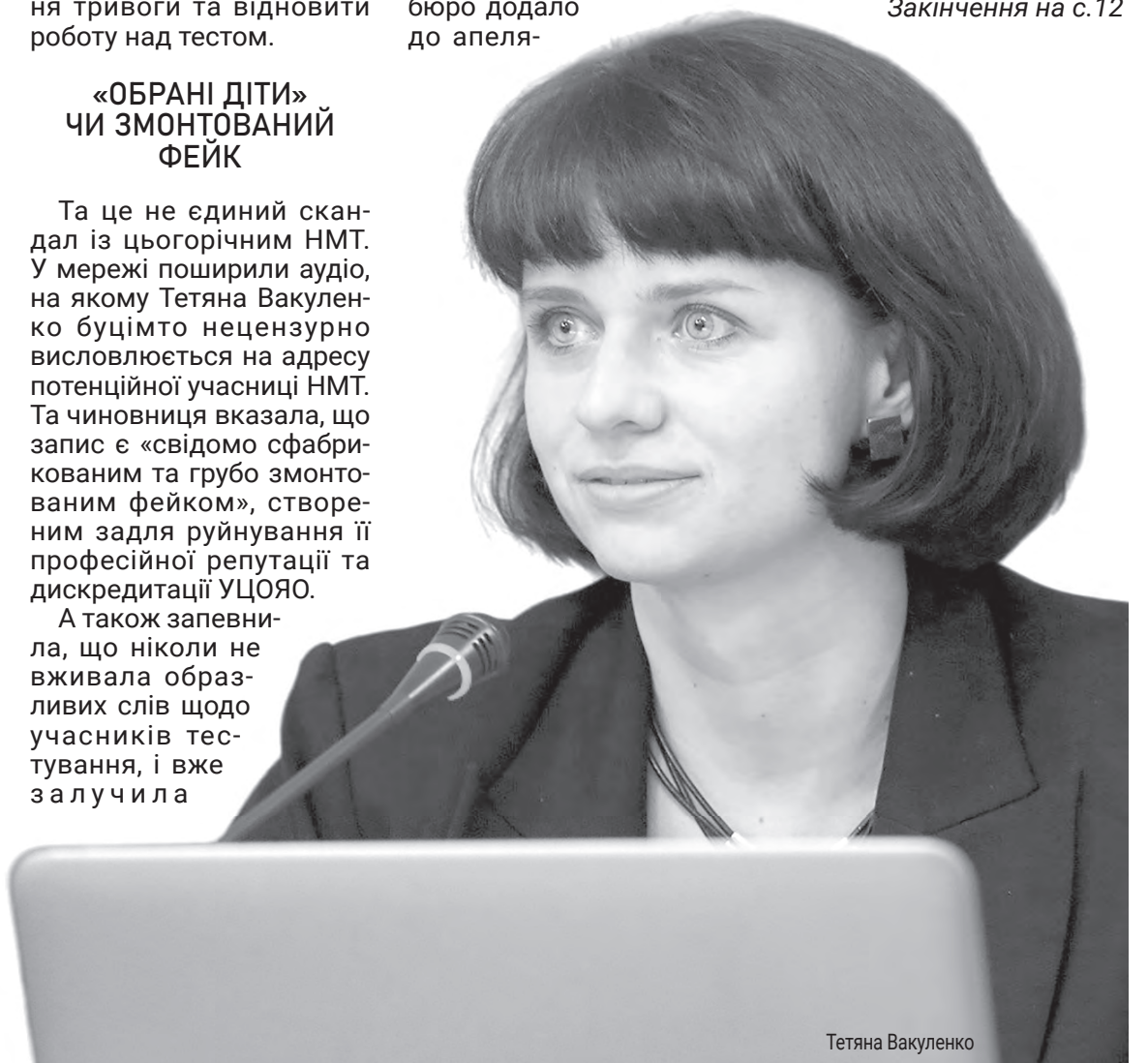
адвокатів, подавши заяви до суду й поліції для захисту своєї чести, гідності й ділової репутації. За словами Тетяни Вакуленко, поява змонтованого аудіо є спробою тиску на неї через відмову порушити правила реєстрації на НМТ-2026. Так, спершу апеляційна комісія УЦОЯО розглянула заяву абітурієнтки, яка не змогла зареєструватися в основний період через нібито «проблеми в системі». Проте перевірка логів системи виявила, що дівчина просто не завершила реєстрацію: створила кабінет 8 березня, не завантажила документа про освіту й не відправила дані на обробку. Натомість система реєстрації весь час працювала без збоїв. Кабінет видалили за правилами 29 квітня, а новий вона створила вже в додатковий період.

Як «доказ» успішної реєстрації адвокатське бюро додало до апеля-

ції скріншоти листування дівчини з друзями, де підліткі спілкувалися російською мовою та ясно лялися. Відтак колегіальна комісія офіційно відмовила у задоволенні апеляції через відсутність законних підстав для реєстрації.

Глава УЦОЯО розповіла, що їй телефонував чоловік, який назвався Єгором Б. і заявив, що представляє інтереси дівчини. Протягом майже десяти хвилин він принижував жінку, тиснув, згадував міністра Оксена Лісового та погрожував звільненням і знищенням репутації. Директорка у відповідь методично пояснювала норми закону й запитала, звідки в офіційних документах апеляції взяли скріншоти з підлітковим матюкчям. Саме ці слова про лихослів'я згодом і вирізували з контексту, змонтувавши фейковий запис.

Закінчення на с. 12

Тетяна Вакуленко

КОМЕНТАР ЕКСПЕРТА

Дмитро Лубінець, уповноважений ВРУ з прав людини:

— Чотири предмети поспіль. Чотири різні логіки мислення. Чотири перемикання, які дорослий мозок не завжди витримує без перевантаження, а ми очікуємо цього від підлітків, які щойно закінчили школу. Результат: ми не вимірюємо знання, а вимірюємо стійкість до виснаження. У теорії максимальний результат НМТ — 200 балів. Але на практиці дедалі частіше виникає питання, чи є ця межа

реально досяжною навіть для сильних і добре підготовлених учасників. Окремий блок проблем — технічний бік іспиту. Одна з учасниць, медалістка та призерка всеукраїнської олімпіади з біології, складала НМТ в умовах технічних збоїв. Вона зазначила, що проблеми почалися з перших же хвилин: несправна мишка, зависання комп'ютера, некоректне відображення завдань і втрата часу. Не менш показовою є історія вчительки історії з 18-річним досвідом, яка впер-

ше складала НМТ і отримала 183 бали. Вона звернула увагу на нерівномірний розподіл завдань і питання, що виходять за межі шкільної програми. За її словами, втрати балів сталися через надмірний аналіз, спричинений великим багажем знань: досвід змушував аналізувати, сумніватися та перевіряти відповіді. І це ще раз підсвічує проблему НМТ, який часто оцінює не глибину знань, а здатність діяти в жорстких часових і алгоритмічних рамках.

НЕПОРОЗУМІННЯ ТА НЕРОЗУМІННЯ

Навіщо до Києва приїздив російський мільярдер?

■ Ігор Голод

Українські посадовці високого рангу відкинули вигадки кремлівського диктатора.

КРЕМЛІВСЬКА ВЕРСІЯ

Минулого тижня Путін знову зробив заяву, яку спростували українські посадовці. Спершу сказав, що один із російських бізнесменів повідомив йому в травні ц. р., що його запросили до Києва. За словами диктатора, він відповів бізнесмену: «Ну, будь ласка, їдьте. Я тут до чого?» А також наголосив, що поїздка бізнесмена до Києва нібито була неофіційною — мовляв, не міг його скеровувати в жодному статусі, цим мають займатися відповідні відомства. Хоча насправді російська система влади не залишає їм простору для самостійних ініціатив.

Володар Кремля також розповів, що бізнесмен

Роман Абрамович

зустрівся у столиці України з Володимиром Зеленським, який передав до Москви свою пропозицію щодо особистої зустрічі. Путін не назвав прізвища бізнесмена, проте Олексій Гончаренко, депутат українського парламенту, зазначив, що згаданий бізнесмен — мільярдер Роман Абрамович.

Financial Times поінформувала з посиланням на «чотири обізнані джерела», що той приїздив до Києва 21 травня на запрошення президента України, який передав через мільярдера повідомлення Путіну про готовність зустрітися з ним. За словами двох українських посадовців, із якими спілкувалися журналісти видання, послання Зеленського було схожим за змістом на його

відкритий лист до Путіна, опублікований 4 червня. Один зі співрозмовників FT додав, що тон приватного послання був

менш конфронтаційним, ніж у публічному зверненні.

ОБМІН МЕСЕДЖАМИ

Відкритий лист Зеленського став його відповіддю на заяву Путіна, який стверджував 3 червня, що готовий домовитися з Україною, але тільки «на тій базі», про яку йшлося в Анкориджі (штат Аляска) під час його зустрічі з Дональдом Трампом. Він також нафантазував, що ситуація на полі бою для України нібито погана.

Тож український лідер написав російському диктатору, що той утратив у травні понад 30 тис. солдатів. Зеленський також пригрозив, що Україна разом із партнерами й надалі продовжить тиск на Російську Федерацію (РФ), аби посилити наслідки війни для російської влади та наблизити її завершення.

Водночас глава української держави закликав завершити війну й пропонував «прямий формат перемовин між сторонами». В інтерв'ю телеканалу Sky News він пояснив, що в умовах жорсткої цензури та заблокованого інтернету в РФ його відкритий лист був «одним із багатьох способів розказати правду суспільству держави-агресора, яке живе у фантастичному світі».

Путін висловився про лист Зеленського так: «Це спосіб створити умови для особистої зустрічі та перемовин чи створення обстановки, за якої насправді неможливо проводити жодних особистих зустрічей? Гадаю, що друге».

Пропозицію Зеленського зустрітися з диктатором відхилив двічі. Спершу 4 червня, коментуючи лист прези-

дента України. Згодом 5 червня, вказуючи, що отримав усні запитання Зеленського. Обидві відмови супроводив роз'ясненням, що «не бачить сенсу» в «таким перемовинах». «Єдиний сенс у цьому — щоб українці зупинили наступ наших збройних сил», — підкреслив диктатор.

Таким чином однозначно засвідчив, що йому йдеться не про мир, а про загарбання. А Сергій Лавров, міністр закордонних справ РФ, відзначив, що Путін оцінив лист Зеленського «радше як ознаку того, що перемовини Україні не потрібні». Своєю чергою Дмитро Песков, речник Кремля, заявив, що «на сьогодні» йому важко уявити можливість перемовин з Україною, яка «робить усе, щоб загальмувати процес мирного врегулювання».

«ХОТІЛИ З'ЯСУВАТИ»

Тим часом візит Абрамовича «обростав» подробицями. Зеленський підтвердив в інтерв'ю Sky News, що зустрічався з мільярдером. Той, за словами президента, повідомив, що привіз послання від Путіна, якому хоче навзаєм передати сповіщення Зеленського. «Він сказав, що це потрібно (зробити. — Ред.) тихо, без будь-якого розголосу, — додав український лідер. — Абрамович звертався до української сторони, аби зрозуміти, до чого Київ готовий у мирних перемовинах. Ми розмовляли про можливий компроміс. Я сказав, що всі компроміси — після припинення вогню. Бо це — найбільший компроміс із нашого боку».

За інформацією президента, він чітко дав зрозуміти, що Україна не віддасть росіянам Донбас. Водночас запевнив, що готовий зустрітися з Путіним, але не в Москві і не в Мінську.

Відтак телеканал «Суспільне» розповів із посиланням на «поінформоване джерело у владі», що ініціатором зустрічі Зеленського з мільярдером була російська сторона. «Шляхом цієї зустрічі Москва хотіла з'ясувати умови України щодо закінчення війни, і Зеленський передав Абра-

мовичу ці умови, а також підтвердив готовність до прямих перемовин із російським диктатором», — відмітило також джерело.

А джерело агенції РБК-Україна запевнило: «Росіяни відправили Абрамовича до президента Зеленського, щоб той безпосередньо дізнався позицію України і передав це до Москви. Вони наче мають сумніви, що деякі партнери кажуть їм і нам одне й те ж, зокрема американці. Тож було заявлено, що хочуть почути нашу позицію безпосередньо».

«ОТРИМАВ РЕЗУЛЬТАТ»

Тобто насправді Абрамовича до Києва не запрошували. Навпаки — це Путін відправив мільярдера до України. Диктатор перевернув усе догори дригом, аби не виглядати слабким. Президент України не мав потреби пропонувати диктатору зустріч через посередника, бо він уже зробив це у відкритому листі. А Абрамович не наважився б поїхати до Зеленського без доручення або дозволу Путіна. Із цього приводу Стівен Пайфер, експосол США в Україні, зауважив: «Мені дуже складно повірити, що Абрамович діяв на власний розсуд».

А політичний оглядач Віталій Портников дійшов такого висновку: «Те, що Путін готовий до місії власного олігарха в Києві, означає, що він також шукає шляхів зупинення війни і мінімізації втрат — хай на власних умовах, але ж шукає». Водночас Михайло Касьянов, експрем'єр РФ, на запитання: «Хто ініціатор візиту Абрамовича?» — відповів: «Очевидно, що Путін. Ситуація в Росії непроста, і Путін напевно хоче завершити війну».

«У мене була мета — відправивши лист Путіну, і гадаю, що отримав результат, який був потрібен. Але я не можу поділитися зараз тим, який це був результат», — заінтригував Зеленський. Припідняти завісу спробував Георгій Тихий, речник Міністерства закордонних справ України: «Президент використовує кожну, навіть найменшу, можливість наблизити мир».

Закінчення на с. 12

У КРИМУ БЕНЗИН ВЖЕ НЕ ПРОДАЮТЬ

■ Петро Йосип

Сергій Аксьонов, глава окупаційної адміністрації Кримського півострова, закликав кримчан не купувати бензин про запас і заправляти транспортні засоби у звичайному режимі. Проте його не послухали, тож у Криму обмежили продаж палива, зокрема, запровадили талони. Зрадник зазначив, що через недостатність запасу бензину марки А-92 ввели обмеження на його роздрібний продаж — лише 20 л на одну машину, а заправлятися в каністри заборонили.

Та Михайло Развожаєв, глава окупаційної адміністрації Севастополя, заявив, що весь добовий ліміт бензину розпродали всього за годину. Він пояснив проблему тим, що необхідно посилити заходи безпеки й оптимізації логістичних маршрутів, якими довозять паливо. Урешті окупанти припинили продаж талонів для купівлі бензину. Відтак з'явилися приватні оголошення про продаж бензину за значно завищеними цінами — до 200—350 RUB за 1 л.

Жителям Севастополя загарбники запропонували відмовитися від використання приватних автомобілів і переходити на громадський транспорт. Про це повідомив Центр національного спротиву (ЦНС). «На функціонування громадського транспорту спрямовують залишки доступного пального, аби

підтримувати картинку «стабільності» та демонструвати нібито повний контроль над ситуацією», — ідеться в повідомленні.

За інформацією ЦНС, логістичне забезпечення російських окупантів у Криму продовжує погіршуватися. Після серії успішних ударів по російській паливній інфраструктурі та військових об'єктах ворог змушений постійно змінювати маршрути постачання ресурсів на півострів.

Крім того, окупанти дедалі дужче обмежені у використанні Кримського мосту для військової логістики. Поромні переправи також перебувають під постійною загрозою, а сухопутний коридор через окуповані території Півдня України дедалі частіше опиняється в зоні роботи українських безпілотних літальних апаратів (БпЛА). А Бен Годжес, генерал США у

відставці, переконаний, що Кирило Буданов, керівник Офісу президента України, таки зруйнує Кримський міст і це стане вирішальним у російсько-українській війні. Тоді півострів фактично перетвориться на острів.

Нині Крим поступово втрачає стабільне логістичне сполучення одразу за кількома напрямками. І якщо ситуація для окупантів продовжить розвиватися в тому ж руслі, дефіцит пального на півострові з тимчасовою проблемою дуже швидко перетвориться на повноцінну кризу.

Водночас окупаційна влада Криму пригрозила кримінальною відповідальністю жителям, які фільмують і публікують відео бензовозів на тлі

дефіциту пального на півострові. Ольга Курлаєва, помічниця Аксьонова, відзначила, що такі дії можуть кваліфікувати як сприяння диверсійній діяльності. За її словами, відповідна стаття Кримінального кодексу РФ передбачає покарання від десяти до 20 років позбавлення волі. Тож на півострові вже розпочали пошук і затримання осіб, які публікували відео бензовозів у соціальних мережах і месенджерах.

Представники російських силових структур також пригрозили, що відповідальність може наставати навіть за поширення таких матеріалів у закритих чатах або надсилання їх знайомим і родичам. Кримінальні справи можуть порушувати навіть щодо

підлітків від 14 років. Проте місцеві жителі активно обмінюються інформацією про наявність бензину на автозаправних станціях.

Тим часом українські БпЛА уразили в Криму нафтобази, пункт управління Федеральної служби безпеки та паливні об'єкти в Красnodарському краї РФ. Підрозділи сил оборони поцілили у нафтобазу «Семиколодезянську» поблизу с. Леніного на окупованій території Криму. Відбулося займання. Об'єкт використовували для накопичення запасів пального та забезпечення потреб російського війська. Українські воїни також завдали ураження нафтобази у Феодосії. Відтак у Криму взагалі припинили продавати бензин.

Горить бензовоз на мелітопольській трасі

■ Іванна Якимчук

Українські захисники встановили щільний вогневий контроль над одним із найважливіших логістичних маршрутів російських військ на південному напрямку. Це суттєво вплинуло на забезпечення ворожої групи військ. Про це повідомили в 3-му окрему полку спеціального призначення ім. князя Святослава Хороброго Збройних сил України.

За інформацією військових, оператори безпілотних систем контролюють з повітря ділянку сухопутного коридору, яким російські війська здійснюють переміщення в напрямку тимчасово окупованого півострова. Ударні БпЛА систематично знищують військову техніку супротивника та завдають ударів по логістичних об'єктах на стратегічно важливому маршруті Мелітополь—Чонгар.

Маршрут росіян узяли під вогневий контроль

У Силах спеціальних операцій наголосили, що завдяки ефективній роботі підрозділів уже вдалося значно ускладнити забезпечення російської армії, зокрема, постачання пального та матеріально-технічних ресурсів.

Нещодавно зупинили залізничне сполучення та розпочали евакуацію пасажирів усіх потягів. Причиною стала нібито можливість атаки БпЛА на потяг Москва—Сімферополь. Рух щонайменше десяти потягів між Кримом та РФ зупинили. Своєю чергою партизанський рух «Атеш» сповістив про вибухи на залізниці та більше ніж десять вибухів у Феодосії за одну ніч. Також оголошували повітряну тривогу в окупованому Севастополі.

А місцеві жителі дедалі частіше скаржаться на

дефіцит продуктів, що виникає через паніку людей. Першими під обмеження потрапили цукор, рис, гречка, сіль, борошно, олія та макарони. У крамницях запровадили норму на продаж в одні руки: не більше ніж три одиниці товару.

Військовий експерт Павло Нарожний вважає, що блокування російської логістики на півдні має конвертуватися в успіхи сил оборони України на фронті. «Ми бачимо, що є удари по різних складових, по сховищах нафти — географія величезна. Є удари по транспортній логістиці, знищення вантажівок і бензовозів. У транспортній артерії, що веде з Ростова до тимчасово окупованого Криму, знищують майже 60—70% потоку», — зазначив він.

Також фахівець розповів, що з технологічного

боку завдавати ударів по нафтовій переробці РФ складно. Проте в тимчасово окупованому Криму, на окупованих Луганщині та Донеччині, на півдні Запорізької області вдалося досягти тотального дефіциту пального. «Це означає, що логістика зупинена», — підкреслив він і додав, що російське загарбницьке військо також має клопоти з паливом. «Але це ще не конвертувалося в нашу перевагу. Ми просуваємося. Повільно, але просуваємося на Півдні України. Поблизу Херсонщини на островах ми відбили позиції, значно впала кількість атак на Горіхівському напрямку, біля Малої Токмачки. Тому я більш ніж упевнений, що цей наш логістичний успіх зрештою конвертується в успіхи на полі бою», — зауважив він.

СМЕРТЕЛЬНИЙ ПОДАРУНОК

Росіяни вербують українських дівчат для вбивств військовослужбовців

■ Мирослава Бізикадзе

Через колосальні втрати на фронті й нуль успіху в «денацифікації та демілітаризації» України на п'ятому році війни Російська Федерація (РФ) шукає інших шляхів виправдати свої цілі. Тож російські спецслужби масово розгорнули нову диверсійну тактику: умисні вбивства українських військовослужбовців через смертельне отруєння метадоном. Для реалізації цієї схеми ворожі куратори дистанційно вербують українських підлітків і молодь, використовуючи месенджери та сайти знайомств.

НЕБЕЗПЕЧНИЙ АЛКОГОЛЬ

На початку червня ц. р. правоохоронці повідомили одразу про кілька таких випадків і розповіли про злочинні схеми. Так, на Полтавщині затримали 19-річного юнака, який на замовлення РФ підсипав метадон в алкоголь морському піхотинцю. Слідство вважає, що підозрюваний організував отруєння 23-річного воїна за 5 тис. грн. Пропозиція роботи надійшла хлопцю через Telegram-канал від російського куратора.

У ході досудового розслідування поліціянти з'ясували, що хлопець отримав посилку з кристалічною речовиною — метадоном. Потім придбав міцний алкогольний напій та, порушуючи цілісності заводського пакування, увів до пляшки заздалегідь підготовлену суміш із додаванням наркотичного засобу.

Потім спецслужби РФ, використовуючи фейковий акаунт дівчини, налагодили спілкування з військовим і домовилися надіслати йому «подарунок». Після цього вночі завербований юнак відправив посилку з отруєним алкоголем за вказаною куратором адресою. Згодом на банківську картку виконавця надійшли обіцяні кошти.

«Отримувачем отруєного алкоголю був військовослужбовець Збройних сил України (ЗСУ), 23-річний житель Житомира. Він забрав посилку від «знайомої за листуванням», а вже вранці наступного дня тітка виявила його непритомним у власній кімнаті. Тоді військового терміново ушпиталили з ознаками гострого отруєння невідомою речовиною. На жаль, за кілька днів він помер у лікарні», — поінформували правоохоронці.

Вони вияснили, що виконавець злочину — 19-річний житель Полтавської області. Хлопця затримали в нього вдома і повідомили про підозру в

учиненні умисного вбивства з корисливих мотивів, за попередньою змовою групою осіб (п. п. 6, 12 ч. 2 ст. 115 ККУ). За вчинене йому загрожує покарання у вигляді позбавлення волі на термін від десяти до 15 років або довічне ув'язнення з конфіскацією майна.

Інший трагічний випадок стався на Житомирщині. Там затримали ворожу агентку, яка на замовлення рашистів також отруїла українського військовослужбовця.

За матеріалами слідства, російський спецслужбист помітив 17-річну жительку Бердичева, коли та шукала «швидкого заробітку» у Telegram-каналах. Спершу куратор тестував її як наркокур'єра та закладника наркотиків. Після перевірки готовності виконувати злочинні завдання агентці доручили встановлювати контакти з українськими військовими та під час зустрічей непомітно додавати до їхніх напоїв отруйні речовини.

Тож дівчина познайомилася з 27-річним військовослужбовцем із Житомира й стала з ним зустрічатися. Під час однієї із таких зустрічей в орендованій квартирі додала до напою військового отруйну речовину, внаслідок чого чоловік помер. Дівчина намагалася приховати злочин та інсценувати смерть потерпілого з природних причин, однак правоохоронці встановили всі обставини події та затримали її у Бердичеві. Наразі вона перебуває під вартою.

Тривають слідчі дії та належні експертизи. За їхніми результатами вирішать питання щодо остаточної правової кваліфікації дій злочинниці, зокрема, за ч. 2 ст. 111 (державна зрада, вчинена в умовах воєнного стану) Кримінального кодексу України (ККУ).

КОНСПІРАЦІЯ РЯТУЄ НЕ ЗАВЖДИ

Аналогічний випадок стався і на Закарпатті.

Тоді 26-річна жінка теж отруїла військового ЗСУ на замовлення російських спецслужб. Його знайшли мертвим в одній з орендованих квартир в Ужгороді. Спершу все було схоже на природну смерть, однак у перебігу розслідування поліціянти встановили російський слід у цій справі. «Відпрацьовуючи останні контакти померлого, оперативники з'ясували, що на момент смерті у квартирі разом із потерпілим перебувала 26-річна уроженка міста Запоріжжя, яка тимчасово проживала в Ужгороді. За її словами, напередодні вони разом із військовослужбовцем відпочивали й, імовірно, він помер через надмірне вживання алкоголю», — поділилися слідчі.

Але цю версію спростували результати оперативних заходів. Правоохоронці вияснили, що жінка діяла під чітким керівництвом куратора з РФ. Російські спецслужби використали дані зловмисниці та створили акаунт на сайті знайомств. Саме там знайшли потім потерпілого військовослужбовця, вели з ним бесіду та домовилися про зустріч. Надалі з військовим завербована контактувала самостійно.

Під час зустрічі в орендованій квартирі жінка підлила в напій військового заздалегідь підготовлену речовину. За планом, той мав знепритомніти, а дівчина отримати інформацію з його стільничного, поінформувати в прокуратурі. Однак за кілька годин чоловік помер.

Злочинниця повідомила куратора про стан чоловіка й за його вказівками намагалася приховати сліди злочину — знищити

зі залишками речовини та, дочекавшись ранку, викликала швидку допомогу. Її затримали того ж дня. Усі зібрані матеріали слідчі передали до Служби безпеки України. Дії затриманої кваліфікували за ч. 2 ст. 111 (державна зрада, вчинена в умовах воєнного стану) ККУ. Їй загрожує 15 років ув'язнення або довічне позбавлення волі з конфіскацією майна. Зараз вона під арештом.

РФ ЗМІНЮЄ МЕТОДИ РОБОТИ

Від початку ц. р. правоохоронці зафіксували вже шість випадків умисних убивств українських військовослужбовців, організованих на замовлення російських спецслужб через месенджери. Ще один такий злочин удалося попередити. Про це розповів Іван Вигівський, голова Національної поліції (НП) України.

За його словами, останнім часом РФ змінює методи роботи й дедалі частіше використовує неповнолітніх для вчинення особливо тяжких злочинів проти українських військовослужбовців. «Лише з початку 2026 року НП зафіксувала шість фактів умисних убивств на замовлення через месенджер Telegram, одне вдалося попередити. Ми бачимо чітко вибудовану схему, за якою діють російські куратори», — зазначив генерал.

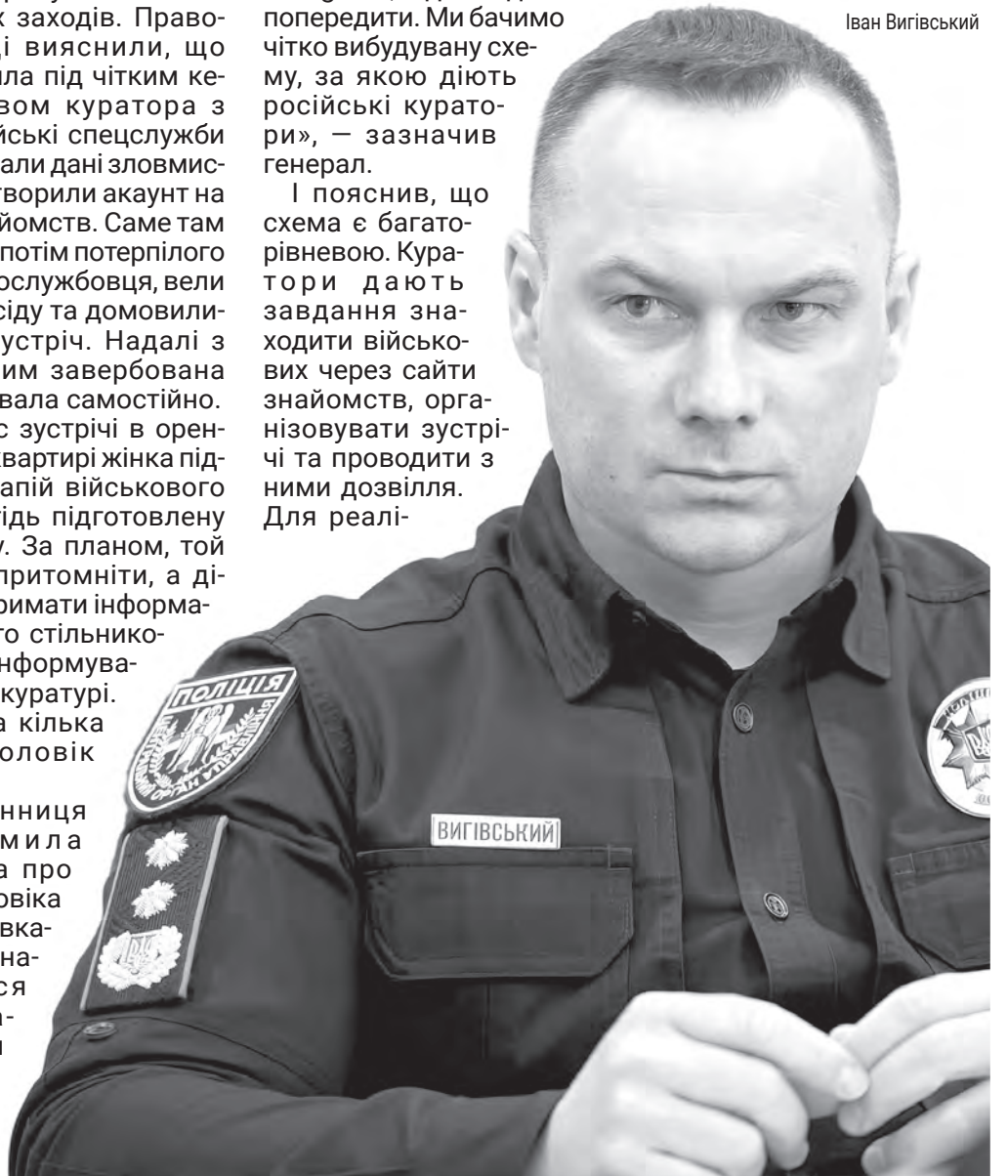
І пояснив, що схема є багатоваріантною. Куратори дають завдання знаходити військових через сайти знайомств, організувати зустрічі та проводити з ними дозвілля. Для реалі-

зації злочинів переказують гроші на оренду житла, купівлю алкоголю та інші витрати, а також передають координати так званих закладок із метадоном.

Через месенджери вони знаходять дівчат, обіцяють їм легкий заробіток і повністю координують їхні дії дистанційно. Зокрема, дають завдання знайти на сайтах знайомств військових і запропонувати провести разом дозвілля.

В НП акцентували, що йдеться про сплановані вбивства, організовані спецслужбами держави-агресора й здійснені руками українських громадян. Особливий цинізм, за словами Вигівського, полягає у використанні молодих людей, які не завжди усвідомлюють наслідки або сподіваються на швидкий заробіток. «Хочу наголосити: жодні обіцянки винагороди не звільняють від кримінальної відповідальності. Громадяни, які погоджуються на співпрацю з представниками держави-агресора, нестимуть відповідальність згідно із законом. Водночас необхідно розуміти, що російські спецслужби свідомо використовують таких виконавців як витратний матеріал, не переймаючись їхньою подальшою долею», — підсумував він.

Іван Вигівський

УСПІХІВ НЕМА, ГРОШЕЙ ТЕЖ

Путін тягне російське суспільство та країну в прірву

■ Євген Клен

Річард Мур, колишній керівник таємної розвідувальної служби Великої Британії MI6, заявив, що без Китайської Народної Республіки (КНР) Російська Федерація (РФ) прогала б у війні проти України. «Саме підтримка КНР дозволяє Путіну залишатися в Україні», — наголосив він і додав, що впродовж останніх трьох років на полі бою в Україні було зафіксовано, наскільки панівну роль відіграють дрони. «Гадаю, що зараз близько 80—90 % утрат спричиняють саме вони», — зауважив експерт.

ПУТІН НЕ ПЕРЕМАГАЄ

Станом на 2026 рік РФ вдалося захопити всього близько 17 кв. миль ціною більше як 9 тис. утрат на кожну квадратну милю, відзначив Мік Раян, австралійський генерал-майор у відставці. На його думку, надалі становище рашистських окупантів тільки ускладниться. Крім того, такі дані демонструють країнам, які підтримували Росію, що жодної її «неминучої перемоги» не існує. «Це важлива когнітивна боротьба, яку Путін програє. Він утрачає підтримку з боку Білого дому», — відмітив військовий аналітик.

А в економічному аспекті РФ має серйозні проблеми через удари України по нафтопереробних заводах. «Зараз бачимо обмеження на продаж пального практично в усіх російських регіонах. Ми спостерігаємо значне уповільнення економічного зростання країни. Тому майже за всіма показниками, якими можна вимірювати прогрес у цій війні, РФ або стоїть на місці, або відкотилася назад», — підкреслив генерал.

Він вважає, що Москва бореться не тільки за те, щоб виграти бої на землі, а й за те, щоб виграти історію цієї війни. Навіть якщо російський диктатор не перемагає, він має потужні пропагандистські засоби, за допомогою яких може поширювати наративи про «неминучу перемогу» й українські втрати. «У багатьох частинах світу, у Південній Азії та Європі, усе ще є люди, які цьому вірять. Навіть у Північній Америці та мойй країні є люди, готові вірити в цю брехню. Бо це відповідає їхньому світогляду. Та це все одно брехня, Путін не

перемагає. Цього року для нього все може лише погіршуватися», — переконаний експерт.

ФАНТАСТИЧНИЙ ДЕФІЦИТ

За результатами січня—травня ц. р. дефіцит федерального бюджету РФ становив 6,01 трлн RUB, або 2,6 % валового внутрішнього продукту (ВВП). Це перевищило запланований на весь рік показник 3,79 трлн RUB. У російському міністерстві фінансів пояснили такий високий показник стрімким збільшенням витрат.

Доходи федерального бюджету за січень—травень становили 14,78 трлн RUB. Із них 11,8 трлн RUB припало на не нафтогазові надходження, водночас 2,98 трлн RUB — на нафтогазові. Видатки бюджету за цей період сягнули 20,79 трлн RUB. На 2026 рік російська влада планувала доходи федерального бюджету на рівні 40,3 трлн RUB, тоді як видатки — 44,1 трлн RUB. 2025-го дефіцит бюджету РФ становив 5,7 трлн RUB, або 2,6 % ВВП, що стало найвищим показником із 2020 року. Тоді фактичний дефіцит майже вп'ятеро перевищив початковий урядовий план.

Тим часом російські воєнні витрати щороку збільшуються в рази. Наразі один день війни коштує країні-агресору 65 млрд RUB, що приблизно дорівнює річному бюджету Новгородської області. Такого висновку дійшов Яніс Ключе, науковий співробітник німецького Інституту проблем міжнародної безпеки.

Він зазначив, що воєнні витрати РФ у першому кварталі ц. р. досягли нової рекордної позначки —

5,908 трлн RUB. Порівнюючи з тим же періодом минулого року, витрати на армію та виробництво зброї збільшилися на 29,9 %, проти січня—березня 2024-го — на 68,7 %, проти 2023 року — на 129 %, а якщо порівнювати з першим кварталом 2022-го — у 4,6 рази. В результаті вперше з початку повномасштабної війни частка воєнних витрат у бюджеті досягла 46 %. Іншими словами, кожен другий рубль дістався армії.

У середньому, як впливає з розрахунків експерта, воєнна машина РФ «з'їдала» близько 2,7 млрд RUB на годину і 65 млрд RUB щодоби. Місячні витрати на війну — близько 2 трлн RUB — перевищили річний бюджет усієї системи вищої освіти РФ (1,7 трлн) і всіх російських регіонів, крім Москви.

Основний приріст воєнних витрат припав на секретні статті: їхній обсяг зріс із 3,4 до 4,9 трлн RUB за підсумками кварталу. В результаті засекреченими виявилися 38,2 % усіх бюджетних витратків (12,8 трлн RUB за квартал). Тож витрати на війну зростають, хоча до бюджету було закладене їхнє незначне скорочення — зі 7,8% до 6,2 % ВВП. За фактом у першому кварталі воєнний бюджет роздувся до 12 % ВВП. Судячи з усього, воєнні витрати-2026 будуть значно вищими за торішні — до 9—10 % ВВП. Це роздуває бюджетний дефіцит, який у першому кварталі становив 4,6 трлн RUB, а до кінця травня сягнув 6 трлн RUB.

БОРГИ ПЕРЕД БАНКАМИ

Своєю чергою корпоративний сектор Росії зіштовхнувся з проблемою значної заборгованості, накопичивши понад 117,5 млрд USD протермінованих платежів. Станом на кінець лютого ц. р. частка проблемних платежів сягнула 6,7 %, що відповідає приблизно 3,8 % від ВВП країни. Про це свідчать дані, оприлюднені Службою зовнішньої розвідки (СЗР) України.

Посилаючись на «Огляд фінансової стабільності» Центрального банку РФ за IV квартал 2025-го та I квартал 2026 року, відомство вказало, що найгірші показники спостерігають у видобувній промисловості, де частка протермінованої заборгованості перевищує 8 %. В обробній промисловості й торгівлі цей показник наближається до 7 %.

Розвідка наголосила, що саме ці сектори російська влада вважає основою її економічної стійкості, зокрема у воєнний час. Однак і вони демонструють найбільший обсяг проблемних платежів, що ставить під сумнів їхню справжню стабільність.

Попри таку ситуацію Центробанк РФ продовжує переконувати ринки у відсутності загрози системних фінансових ризиків. Водночас регулятор визнав дедалі гірші фінансові показники корпоративного сектору.

Увагу також привертає те, що значна частка заборгованості накопичується поза банківською системою. Російські компанії все частіше звертаються до відтермінування платежів у розрахунках між собою, фактично замінюючи традиційне банківське кредитування міжкорпоративними позиками.

Цей підхід дозволяє підтримувати ілюзію ділової активності, однак насправді лише відкладає розв'язання проблем. Підприємства стають дедалі залежнішими від дорогого короткотривалого фінансування, зменшують інвестиції та переносять фінансове навантаження на своїх постачальників і підрядників.

Особливе занепокоєння в РФ викликає становище малого та середнього бізнесу, що опиняється в найбільш вразливій позиції. Зростання частки проблемних боргів збільшує ризик банкрутств і поглинання із боку великих корпорацій. Українська розвідка констатувала, що нагромадження таких фінансових проблем призводить до так званого канібалізму, коли корпоративний сек-

тор Росії поступово «з'їдає сам себе».

ДИСКРИМІНАЦІЯ ПЕНСІОНЕРІВ

На тлі зростання комунальних тарифів, цін на ліки та продукти харчування зі 40,3 млн російських пенсіонерів близько 7 млн змушені продовжувати працювати. За даними СЗР, Кремль планує розширювати залучення осіб пенсійного та передпенсійного віку через дефіцит робочої сили.

За словами Ельвіри Набіулліної, глави Центробанку РФ, країна ще ніколи не відчувала такого гострого дефіциту робочої сили. А Максим Решетников, міністр економічного розвитку, заявив, що влада планує частково вирішувати цю проблему через працевлаштування пенсіонерів і людей передпенсійного віку. Їм обіцяють перекваліфікацію, короткі курси та гнучкі графіки роботи. «З огляду на те, що середня тривалість життя на РФ становить приблизно 74 роки, російські пенсіонери мають реальний шанс отримати другу молодість на заслуженому відпочинку. Проте триватиме вона недовго, адже повернення до трудового строю швидко створить нові проблеми», — стверджує розвідка.

Основна нестача кадрів в РФ спостерігається за робітничими спеціальностями, на виробництвах, у медицині та логістиці. Та, додають у СЗР, тепер складно уявити, як літній інженер, уже маючий проблеми зі здоров'ям, перекваліфікується на робітника і суттєво допоможе виробничому процесу.

Проте навіть формальне залучення літніх людей на ринок праці дозволить російським урядовцям у найближчій перспективі продемонструвати суспільству «ефективність» такого трудового ресурсу. В СЗР прогнозують, що подальше розширення залучення пенсіонерів до ринку праці можуть використовувати як підставу для майбутніх змін пенсійної системи під приводом демографічних викликів.

ПРОТИ КОГО ГРАЄ ЧАС?

■ Любко Петренко

Два роки тому, тобто навесні 2024-го, польські колеги попросили мене розповісти про шанси на примирення між Україною та Російською Федерацією (РФ), про перспективи перемовин. На той момент перемовинний процес був щільно заморожений після фіаско у Стамбулі (Туреччина) навесні 2022 року, коли під час зустрічей української та російської делегацій на світ вплинула трагедія в Бучі.

Після того як рашистських окупантів удалося вибити з цього міста, у ньому виявили масові поховання місцевих жителів. Від моторошних фотографій закатованих російськими вояками та нашвидкуруч похованих тіл жителів Бучі, а потім ще Ірпеня й Гостомеля, жахнулася не лише Україна — увесь світ. І зрозуміло, що вести перемовини із по лікоть заляпанними кров'ю різницями, з одного боку, гидко, а з другого — немає сенсу.

Особливо не могло бути мови про можливість хоча б мінімальних територіальних поступок агресору. Адже на кожному залишеному клаптику української землі окупанти можуть улаштувати «нову Бучу», створити катівні для незгодних прийняти «руській мір», а згодних — перетворити на яничарів і відправити на війну проти своїх же співвітчизників. Це, власне, і ставалося, як ми дізнавалися після деокупації частини Харківщини та Херсонщини.

Тож стало зрозуміло, що Україна не має ні морального, ні політичного права добровільно, без бою залишати окупанту хоч сантиметр своєї території. Так із перемовинного процесу фактично вилучили найбільший потенційний простір для компромісу — територіальне питання.

А 30 вересня 2022-го Кремль, ухваливши рішення про анексію чотирьох областей України — Луганської, Донецької, Запорізької та Херсонської, остаточно перекреслив будь-які шанси на діалог. Принаймні на найближчий час.

Пояснюючи поточну ситуацію польським журналістам, я все ж зауважив, що рано чи пізно українцям і росіянам доведеться сісти за перемовинний стіл, адже жодна зі сторін не володіє достатніми ресурсами, щоб змусити супротивника капітулювати. Тому без діалогу, яким би неприємним він для нас не був, навряд чи вдасться досягти не лише миру, а

бодай перемир'я. Тим паче, що фактично з 2024 року на фронті тією чи іншою мірою склалася патова ситуація.

Але хто б міг зрушити процес із мертвої точки? Ніхто, крім Сполучених Штатів. Хоча ні: цю справу міг би звалити на свої плечі й Китай, проте Пекін загалом улаштовує воєнний статус-кво, за якого Захід і РФ виснажують свої ресурси в затяжній війні. Крім того, китайські керівники намагалися триматися щодо російсько-української війни в тіні, обмежуючись лише деклараціями і таємною та не надто активною підтримкою Москви.

Отже, лише США. Але не за президентства Джо Байдена. Треба було дочекатися перемоги на виборах Дональда Трампа, який пообіцяв, що завершить війну «за 24 години». У таку його оперативність, звісно, ніхто не вірив, але принаймні за ним визнавали потенціал натиснути на обидві ворогуючі сторони, щоб змусити їх до миру.

2024-го в інформаційному просторі з'явилося кілька «планів Трампа» щодо закінчення російсько-української війни. Узагальнюючи та спрощуючи, їх можна було б сформулювати одним складносурядним реченням: якщо Кремль не піде на мирну угоду, то США нададуть Україні потужну, небачену досі зброю; якщо ж опиратиметься Київ, США припинять його підтримувати, фактично залишивши РФ на поталу. Чи справді це був план Трампа, чи просто йому приписали чужі міркування — не так важливо, бо до реалізації так і не дійшло.

Хоча варто віддати теперішньому главі Білого дому належне, він справді активно зайнявся миротворчим процесом ледь не з першого ж дня після інавгурації. Проте до нібито свого плану поставився доволі недбало. Принаймні до тієї його частини, що стосувалася тиску на РФ. А от тиснути на Україну міг скільки завгодно.

Ми досі з жахом згадуємо ту фатальну зустріч в Овальному кабінеті 28 лютого 2025 року, на якій Дональд Трамп і Джей Ді Венс посварилися з Володимиром Зеленським і навіть залишили українського гостя без обіду. Тоді ображений американський лідер зупинив допомогу Україні. Проте згодом сторонам удалося так-сяк помирися і відіграти ситуацію до «доовального» стану. А вже 11 березня на українсько-американських перемовинах у Джидді (Саудівська Аравія) Київ заявив, що готовий до припинення вогню по лінії бойового зіткнення.

Утішений Трамп уже танцював джигу переможця, адже чомусь був упевнений, що без проблем схилить «приятеля» Путіна до аналогічної заяви. Але сталося не так, як гадалося. Кремль на той час був ґрунтовно налаштований на те, що під тиском «свого» Трампа Україну вдасться змусити й на серйозніші поступки, передусім територіальні.

Тож хоча 47-й президент США і зрушив українсько-російські переговори з мертвої точки, проте виявилось, що вони обертаються на холостому ході. І така ситуація зберігалася дотепер. Хоча ні — зараз вони навіть позірно не рухаються, оскільки Вашингтон вирішив на певний час припинити свою участь у перемовинному процесі. Відтак той завмер остаточно.

Кремль уперто висуває Україні неприйнятні умови, головна з яких — виведення Збройних сил України з контрольованої Києвом частини Донецької області. Причому подає це не як умову припинення вогню, а лише як передумову для перемовин про при-

пинення вогню. Ба більше, російські керманічі говорять про «цілковите звільнення» Херсонської та Запорізької областей, а потім — «ліквідацію київського режиму».

Трамп, може, і хотів би відіграти Путіну, зняти санкції з РФ, укласти багато «великих угод», аби заробляти «трильйони доларів». Але навіть його шокують апетити Кремля. А російський диктатор переконаний, що його армія все ще здатна здобути рішучу перемогу й навіть захопити Київ та Одесу. Вочевидь, до цього його підштовхують брехливі звіти російського військового командування, у яких уже кілька разів узяли Куп'янськ, хоча насправді росіяни нездатні вже третій рік захопити навіть Малу Токмачку.

Густав Грессель, старший викладач Австрійського університету національної оборони, у своєму дописі для Інституту європейської політики в Києві вказав: «Тому так звана спеціальна воєнна операція триватиме незалежно від стану російських збройних сил. Будь-які сподівання на припинення вогню через виснаження відображають радше бажане для реальних мрій Заходу, ніж стратегічні розрахунки Москви. Звісно, російська армія не має шансів на перемогу завдяки прориву, блискучому маневру чи операціям глибоко в межах української території. Однак, починаючи з квітня 2022-го, це вже й не є центральною концепцією перемоги Путіна. Він веде війну на виснаження, спрямовану на вичерпання сил захисників України. Ця статична війна триватиме доти, доки одна сторона — або російські, або українські збройні сили — не розпадеться і не зазнає

краху. Диктатор усе ще вважає, що здвтий знищити Україну швидше, ніж Україна зуміє знищити російські війська, але це припущення може виявитися хибним. Багато його переконань ґрунтуються на уявній слабкості Заходу й зменшенні політичної та економічної волі підтримувати Україну. Знову ж таки, це припущення також може бути хибним. Далеко не факт, що Путін отримує правильні оцінки стану своїх військ, оскільки фальсифіковані звіти й оптимістичні оцінки так само вкорінені в російській військовій культурі, як і корупція».

У такій ситуації навряд чи можна сподіватися на реальні перемовини, а не на їхню імітацію, що тривала понад рік. Але зараз час грає на боці України, яка завдяки прориву в дронних технологіях добряче пошарпала військовий потенціал РФ завдяки «мітлстрайкам» і на тимчасово окупованій території, і на російських «історичних» землях. А намагання російських окупаційних військ захопити Слов'янсько-Краматорську агломерацію, де створена потужна ешелюнована оборона, обернуться для них багатотисячними жертвами. Що може остаточно виснажити наступальний потенціал Росії і навіть відкрити можливість для української реконквісти.

Проф. Грессель навіть передбачає, що невдачі росіян на фронті можуть призвести до того, що «російські війська розпадуться, солдати повстануть проти своїх командирів і система почне руйнуватися». «Тоді Україна перемає, й ослаблені російські війська можна буде вигнати з країни», — оптимістично прогнозує він.

Тест на витривалість Цьогорічний національний мультимедійний тест в Україні обернувся скандалом

Закінчення.

Початок на с. 6

Тетяна Вакулєнко також додала, що після цього інциденту до неї зверталось ще кілька впливових осіб, у т. ч. чинний народний депутат у приміщенні Верховної Ради України (ВРУ), які просили «вирішити питання». Вони аргументували це тим, що абітурієнтка є донькою військовика, який зник безвісти. Та директорка УЦОЯО зазначила, що в офіційних документах таких даних не було, і закликала надати їх офіційно, адже Центр завжди враховує подібні пільгові обставини.

«Тут заявляю, що ні я, ні інші посадові особи

УЦОЯО не вживають якихось заходів, аби зберегти свої посади й допомогти «обраним дітям»... Розумію, що «дотримання правил» у період війни іноді звучить формально та бездушно, але вони важливі, щоб система працювала адекватно, щоб усі учасники мали рівні права й однакові шанси для вступу. Недотримання правил призводить до добре відомих багатьом ситуацій з 1990-х, де ті, у кого більше зв'язків, мають і більше прав. Вочевидь, залишилися люди, які гадають, що подібні методи працюють і досі. Ні», — підсумувала вона.

Непорозуміння та нерозуміння

Закінчення.

Початок на с. 7

«СВІДОМА ПАСТКА»

Тож політолог із Великої Британії Дженні Мазерс стверджує: «За заявою Зеленського стоїть не лише дипломатичний, а й комунікаційний розрахунок. Він прагне показати міжнародній спільноті, що саме Україна докладає максимум зусиль для пошуку шляху до завершення війни».

Віктор Шлінчак, голова правління Інституту світової політики, дійшов висновку, що в листі президента України була «для Москви розставлена свідомо пастка»: «Зеленський запропонував вихід, чудово усвідомлюючи, що Путін його відкине. Але потім цю відмову можна показувати всім — росіянам, американцям, європейцям, Глобальному Півдню. Це можна буде використовувати як доказ, що проблема не у форматах, як дехто вважає. А в тому, що Путін у принципі не готовий закінчувати війну без поразки України».

Микола Княжицький, депутат українського парламенту, також погоджується, що «будь-який обмін відкритими листами або публічними заявами не є дипломатією — це медійна кампанія, спрямована на будь-кого, але аж ніяк не на того, хто записаний у листі як адресат. Відірваність Путіна від реальності не

зміниться від прочитання ним листа Зеленського».

Підсумував поїздку Абрамовича до Києва Віталій Портников: «Україна весь час пропонує Росії картину реальності, а Путін весь час хоче зрозуміти, коли в Києві капітулюють».

«ОСТАННЯ СПРОБА»

Та російський соціолог Ігор Ейдман запропонував свою версію: «Поїздка Абрамовича до Зеленського — остання спроба російської верхівки переконати Путіна зупинити війну. Абрамовича до Зеленського скерував не Путін, який просто неохоче дозволив йому цей візит. Абрамович виступив у перемовинах зі Зеленським представником інтересів більшої частини російської керівної еліти й олігархату. Він мав дістати від українського президента якісь рамкові умови майбутньої мирної угоди, на які орієнтувалася б російська влада. Надалі він спробував переконати Путіна піти на перемовини та заморозити цю війну».

На думку соціолога, після того як диктатор відмовився від перемовин, російські еліти розглядатимуть умови Зеленського як основу для припинення війни, але вже «після Путіна». І, не відкидає Ейдман, прискорять його смерть. А президент України офіційно заявив, що мирну угоду укладатимуть не з Путіним, а вже з кимось іншим.

АЛЖИР ПОМПУВАТИМЕ ГАЗ ДО ЄС ЗАМІСТЬ РФ

■ Олег Садовий

Алжир розпочав будівництво ділянки Trans-Saharan Gas Pipeline, газогону, що має з'єднати Нігерію, Нігер і Алжир, аби постачати Європі до 30 млрд куб. м природного газу на рік, поки Європейський Союз (ЄС) шукає альтернатив російській енергії.

Проект передбачає будівництво 4128-кілометрового маршруту від Warri на півдні Нігерії через Нігер до газового хаба Hassi R'Mel в Алжирі. Звітний газ можна буде подавати чинною алжирською мережею до середземноморських експортних терміналів і трубогонів, які працюють на європейський ринок.

Нова алжирська ділянка має простягнутися приблизно на 1 210 км від

кордону з Нігером до півдня країни. А той планує почати роботи на своїй 720-кілометровій ділянці на початку 2027 року. Інтерес до проекту зріс після повномасштабного вторгнення Російської Федерації (РФ) до України. Trans-Saharan Gas Pipeline також конкурує з іншим маршрутом — Nigeria-Morocco Gas Pipeline, який має пройти вздовж атлантичного узбережжя Західної Африки.

Натомість Москва виграла нову стратегію «завоювання» Африки. Африканцям малюють образ «щасливої Росії», запрошують до Російської Федерації (РФ) на навчання і роботу, а тоді залучають як найманців у злочинній війні проти України. Крім збройної підтримки хунт Нігеру, Буркіна-Фасо та Малі, Москва веде постійну війну за розуми африканців. Зо-

крема, задля ідеологічної обробки молоді Африки Кремль створює організації прихованого впливу.

Як розповіли в Головному управлінні розвідки (ГУР) Міністерства оборони України, «культурні» осередки РФ з'являються в Нігерії, Сенегалі, Малі, Того, Мозамбіку, Сьєрра-Леоне, Ліберії, Сан-Томе та Принсіпі. Відкриття осередків впливу здійснюються через федеральний орган «Россотрудничество» у взаємодії з «Центром народної дипломатії» — організацією, яку 2024 року заснував Дмитро Савельєв, депутат Державної думи РФ. Метою таких дій росіян є ідеологічна обробка молоді через радянські фільми, проросійську літературу та вивчення мови. ГУР називає таке «партнерство» від РФ колоніальною експлуатацією під прикриттям.

■ Іван Заторський

Минуло тижня парламент Фінляндії схвалив законодавчі зміни, які скасовують заборону на розміщення на території країни ядерної зброї та розширюють її можливості в межах оборонної політики НАТО. За це рішення проголосували 125 фінських депутатів. Проти виступив 61 парламентарій.

Документ дозволяє Фінляндії імпортувати, транспортування, постачання ядерної зброї та володіння нею у випадках, коли це необхідно для забезпечення національної оборони. При цьому у фінському уряді зауважили, що це рішення не означає намірів розміщувати ядерні боєприпаси на постійній основі.

Антті Хяккянен, міністр оборони Фінляндії, відзначив, що ухвалені зміни до законодавства країни посилюють обороноздатність держави та дозволяють повною мірою використовувати потенціал ядерного стримування

Фінляндія налякала Путіна

НАТО для захисту. За його словами, це є необхідним кроком в умовах погіршення ситуації з безпекою у Європі.

Рішення фінського парламенту викликало хвилю обурення та відвертої паніки в російського диктатора. Маючи спільний кордон із Фінляндією протяжністю понад 1,3 тис. км, Москва усвідомлює вразливість своїх північних рубежів. Намагаючись виправдати власні прорахунки, Путін звинуватив Гельсінкі в зазіханні на російську землю. «Навіщо Фінляндія вступила до НАТО? Чи були у нас якісь територіальні суперечки з Фінляндією? Ні! Усе давно вже залагоджено. Навіщо вони тоді вступили до НАТО? У надії, що тут усе впаде, і вони одразу налетять та заберуть усе, що зможуть. Вони вже будують кордон уздовж річки Сестри», — заявив він.

Та паралельно з політичними заявами РФ здійснює активну військову експансію вздовж кордонів країн Альянсу. Супутникові світ-

лини зафіксували масштабне будівництво нових військових об'єктів РФ. За останні два роки поблизу фінського кордону з'явилися нові казарми, склади для боєприпасів і майданчики для важкої військової техніки.

Зокрема, у Мурманській області, що неподалік від Фінляндії та Норвегії, розгорнули інфраструктуру для додаткових 17 тис. військовослужбовців РФ. Схожу концентрацію техніки зафіксували й на кордоні з Естонією. Західні розвідки переконані, що ці дії є частиною довготривалої стратегії Кремля. «Підготовка цих баз переслідує дві чіткі цілі. По-перше, Росія демонструє силу, намагаючись залякати нових членів НАТО. По-друге, це реальне довготривале планування на випадок прямого воєнного зіткнення із Заходом, до якого Кремль готується в межах нової холодної війни», — констатував Філіп Інґрем, колишній офіцер британської розвідки.

ЧИ ВОЗЗ'ЄДНАЄТЬСЯ МОЛДОВА З РУМУНІЄЮ?

У Кишиневі заговорили про альтернативний шлях до ЄС

■ Ігор Голод

Тема можливого возз'єднання Молдови з Румунією, що тривав чимало час залишалася переважно історичною дискусією, знову повернулася в актуальний політичний порядок денний. Водночас ідея злуки поки що не має підтримки більшості громадян обох держав.

ПЛАН Б

Еуген Осмоческу, віцепрем'єр Молдови, назвав планом Б сценарій, за якого вступ країни до Європейського Союзу (ЄС) буде заблокований або ускладнений. У такому разі, за його словами, можуть розглянути можливість возз'єднання з Румунією, до складу якої Молдова входила в 1918—1940 рр.

Урядовець пояснив, що прагнув заспокоїти планом Б прибічників євроінтеграції в Молдові, продемонструвавши їм альтернативу, за якої країна за будь-якого сценарію не залишиться в «сірій зоні» під впливом Кремля. А вже за членство у ЄС проголосували на референдумі 2024 року 50,4 % молдован.

Тим часом, додав віцепрем'єр, Російська Федерація (РФ) продовжує свої гібридні операції, спрямовані на послаблення підтримки євроінтеграційного курсу серед громадян Молдови. Таким чином він спробував нівелювати російські нарративи про «глухий кут» для Молдови та зміцнити довіру до європейського курсу влади. На думку Осмоческу, якщо прямий шлях країни до Євросоюзу виявиться заблокованим,

вона зможе увійти до нього через об'єднання зі сусідньою державою-членом.

Водночас віцепрем'єр-міністр визнав, що ідею возз'єднання з Румунією підтримує в Молдові менше як половина громадян — близько 40 %, хоча румунське громадянство при цьому мають приблизно 850 тис. із 2,4 млн жителів країни.

МОЖЛИВО, КОЛИСЬ

Віцепрем'єр — не єдиний у керівництві Молдови прибічник возз'єднання з Румунією. Міхай Попшой, молдовський міністр закордонних справ, своєю чергою заявив, що проголосував би за злуку двох країн у разі проведення відповідного референдуму.

Проте наголосив, що практичні кроки в цьому напрямі можна буде обговорювати лише за наявності суттєвої суспільної підтримки як у Молдові, так і в Румунії.

Глава молдовського зовнішньополітичного відомства указав ще дві умови возз'єднання з Румунією — воно може відбутися, якщо виникне загроза суверенітету й територіальній цілісності країни з боку РФ, але відповідне рішення має ухвалити більшість його співгромадян.

Мая Санду, президент Молдови, також оголосила: «Якщо у нас буде референдум, я проголосую за возз'єднання з Румунією. Невеликій країні, такій як Молдова, стає все важче виживати як демократії, як суверенній державі і, звісно ж, протистояти Росії».

Водночас і вона погодилася, що возз'єднання з

Румунією не користується підтримкою більшості громадян Молдови. У січні ц. р. Reuters повідомляла: за даними останніх соціологічних досліджень, злуки прагне лише приблизно третина жителів країни. А згідно з опитуванням інституту iData, оприлюдненим у серпні 2025-го, проти висловилися 61,5 % громадян Молдови.

РЕАЛІЇ ЧАСУ

На заяву Маї Санду відреагував Євген Томак, радник президента Румунії. За його словами, «Бухарест готовий будь-коли сісти за стіл перемовин і серйозно обговорити цей сценарій, та лише якщо Кишинів розглядатиме його як варіант». «Необхідно враховувати реалії часу. У Республіці Молдова відбувся широкий процес дерадянзації, але він не досяг зрілості, яка дозволила б політичному класу поглянути на питання об'єднання під іншим кутом зору, ніж той, що зараз застосовують у Кишиневі, — зауважив він. — Усі наші партнери знають: що в Румунії, що в Республіці Молдова живе один і той самий народ».

А втім, суспільні настрої в Румунії щодо Молдови залишаються неоднозначними. За даними дослідження компанії Avangard 2023 року, позитивне ставлення до Молдови висловив 31 % опитаних румунів. Ідею злуки двох держав не підтримали 54 % респондентів. Крім того, 46 % опитаних уважають молдовське суспільство розділеним між проросійськими та прозахідними настроями. Однозначно проросій-

ським його назвали 16 %, прозахідним — 14 %.

На запитання про можливість надання Молдові військової допомоги в разі нападу на неї 56 % респондентів відповіли негативно, тоді як 29 % підтримали б таке рішення. Водночас у самій Молдові, за даними перепису населення 2014 року, румунами назвали себе приблизно 7 % громадян країни, тоді як молдованами — 75,1 %.

ІСТОРИЧНА ПЕРЕДУМОВА

Сучасна розмитість самоідентифікації в Молдові має давню історичну передумову. Після анексії Бессарабії Російською імперією 1812 року регіон був відокремлений від румунського політичного та культурного простору. Упродовж XIX ст. імперська влада поступово витісняла румунську мову з освіти, адміністрації та церковного життя. Зокрема, 1833-го використання її заборонили в церквах, а 1871 року імператор Олександр II підписав указ про припинення викладання румунської мови у школах Бессарабії.

У радянський період у межах Молдавської РСР інституційно закріплювалася концепція окремої «молдавської» ідентичності. Радянська влада просувала тезу про відмінність «молдавської» мови від румунської, запровадивши для неї кириличну абетку та відповідну модель освіти й офіційної історіо-

графії. У публічному дискурсі наголошувалося на окремішності молдован від румунів, а роль Росії та СРСР у регіоні подавали переважно як визвольну та модернізаційну.

Після проголошення незалежності 1991-го в країні співіснують дві інтерпретації національної приналежності — молдовська та румунська, що й відображається в даних переписів і соціологічних опитувань. Внутрішню дискусію про ідентичність додатково посилювали суперечки щодо геополітичного вибору країни — між зближенням із Румунією та ЄС або збереженням тісних зв'язків з РФ.

ЗАЛИШАЄТЬСЯ ПРЕДМЕТОМ ДИСКУСІЙ

Додатковою перепорою для можливого об'єднання залишається невизнане Придністров'я, де з початку 1990-х рр. дислокуються російські війська. Будь-яка спроба реалізації сценарію злуки Молдови з Румунією неминуче порушить питання майбутнього цього регіону та реакції Москви.

Водночас Кишинів і Бухарест упродовж останніх років поступово поглиблюють співпрацю в енергетиці, транспортній інфраструктурі, освіті й медійному просторі. Сотні тисяч громадян Молдови уже мають румунські паспорти, а курс на європейську інтеграцію фактично дедалі міцніше прив'язує країну до Румунії політично й економічно.

КОМЕНТАРІ ЕКСПЕРТІВ

Тудор Іонице, молдовський історик:

— У Румунії ідея «братерства» є консенсусною для більшості партій. Проте Бухарест діє обережно, щоб уникнути звинувачень у ревізіонізмі. Возз'єднання Молдови з Румунією може роздути апетити румунських націоналістів, територіальні претензії яких охоплюють також українську Буковину та частину Одеської області.

Сергій Герасимчук, заступник виконавчого директора Ради зовнішньої політики «Українська призма»:

— Навіть якби молдовани проголосували за об'єднання, не факт, що аналогічний референдум у Румунії був би успішним. Відкритим залишалося б питання статусу Гагаузії та Придністров'я. Та навіть у разі врегулювання статусу цих регіонів за участю європей-

ських партнерів залишалося б незрозумілим, що робити з проросійськими настроями серед частини їхнього населення. Крім того, зміна румунських кордонів могла б активізувати дискусії щодо статусу Трансильванії.

Маріанна Присяжнюк, політичний аналітик Фонду «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва:

— Тема возз'єднання постійно присутня в політичному дискурсі обох країн. Вона є зручним політичним інструментом, яким користується і чинна влада, і опозиція. У результаті формується замкнене коло: геополітична напруга, внутрішня нестабільність і постійне апелювання до теми возз'єднання як способу мобілізації або демобілізації електорату.

Ярослав Божко, керівник Центру політичних студій «Доктрина»:

— Молдова лишається складною країною, де єдність громадян навколо тієї чи іншої концепції наразі залишається відносною. Кожні наступні вибори можуть змінити розклад сил і дати, приміром, молдовеністам шанс переглянути державну освітню та культурну політику.

УГОДА США З ІРАНОМ ПОЗНАЧИТЬСЯ НА РФ

■ Newsweek

Урамковій угоді Дональда Трампа щодо Ірану спостерігається своєрідна мексиканська патова ситуація: Вашингтон вимагає, щоб Ормузьку протоку знову відкрили, Тегеран прагне полегшення санкцій, а Москва хоче, щоб криза тривала. Про це пише Newsweek.

Часопис нагадав, що угода покликана покласти край війні, відновити судноплавство в Ормузькій протоці та припинити морську блокаду Ірану з боку США, створивши 60-денне вікно для проведення перемовин щодо ядерної програми. Що стосується Путіна, то цей результат є вигідним для його теорії влади, не вигідним для його фінансового балансу та згубним для його впливу. Аналітики видання назвали причини, чому угода США та Ірану буде не вигідною для РФ.

Ефективність тактики створення заручників. У першому півріччі 2025-го через Ормузьку протоку щодня транспортували близько 20,9 млн барелів нафти й інших рідких вуглеводнів, що становить приблизно п'яту частину світового споживання нафтопродуктів і більш ніж чверть морської торгівлі нафтою. «Путін зробить простий стратегічний висновок: залежність — це важелі впливу», — підкреслило видання.

Український прецедент, який може скористатися Путін. Іранська рамкова угода передбачає 60-ден-

ний період для проведення перемовин щодо ядерної програми після продовження перемир'я та відновлення судноплавства в Ормузькій протоці. Підхід спершу заморозити конфлікт, а потім вирішувати питання є саме тим дипломатичним сценарієм, якого Путін хотів би домогтися від України. «Перемир'я, за якого Російська Федерація (РФ) утримуватиме українську територію, дасть Москві час, визнання через виснаження та платформу для нескінченних переговорів щодо остаточного статусу», — вважають оглядачі. Вони наголошують, що небезпека полягає в перетворенні примусу на полі бою на дипломатичний заклад. В Ірані заручником був комерційний вузький прохід. В Україні — це земля та люди.

Несподіваний прибуток від енергетичної кризи. Іранська криза на короткий час перетворила російських енергетиків, що перебувають під санкціями, на виняткових бенефіціарів. Ціни на нафту впали більш ніж на 4 % після укладення угоди про продовження перемир'я, що продемонструвало, наскільки велику премію за ризик ринку прив'язували до Ормузької протоки. «Найближче оточення Путіна нажилось на цьому: Ігор Сечин, генеральний директор «Роснафти» та голова її правління; Олександр Новак, віцепрем'єр РФ і колишній міністр енергетики», — ідеться у статті.

Угода позбавляє Путіна вигоди від продажу нафти. Інститут країн із перехідною економікою

при Банку Фінляндії попередив, що зниження цін на російську нафту призведе до скорочення бюджетних надходжень і спричинить зниження темпів зростання валового продукту РФ приблизно на один відсотковий пункт, порівнюючи з базовим сценарієм. За даними Центру східних досліджень, російський бюджет на 2026 рік ґрунтувався на оптимістичних припущеннях щодо цін на експорт нафти, економічного зростання та надходжень до бюджету. «Зниження цін на нафту само собою не призведе до поразки Росії, але полегшить застосування всіх інших антиросійських заходів», — прогнозує часопис.

Контролювати «тіньовий флот» стає простіше. Центр досліджень у галузі енергетики та чистого повітря повідомив, що в січні ц. р. експорт російської нафти морським транспортом зріс на 19 %, причому 49 % перевезли підсанкційними танкерами «тіньового флоту». 20-й пакет санкцій Європейського Союзу проти РФ передбачав посилення заходів щодо «тіньового флоту», заборону на використання портової інфраструктури у зв'язку з обходом санкцій, а також створив підстави для майбутньої заборони на надання морських послуг щодо російської нафти та нафтопродуктів. «Якщо Ормузька протока знову відкриється і залишиться відкритою, російські вантажі втратять захисну завесу кризи, — вказують автори статті. — А ті самі танкери, які здавалися корисними під час паніки,

Дональд Трамп

знову стануть об'єктами для обшуку».

Іран стає менш залежним від Москви. 17 січня 2025 року РФ та Іран підписали в Москві Договір про всеосяжне стратегічне партнерство, що охоплює співпрацю у сферах безпеки, енергетики, фінансів, транспорту, промисловості й інших галузях. Аналітики американського Інституту вивчення війни тоді зауважили, що в договорі відсутня стаття про взаємну оборону. Це обмеження тепер набуло великого значення. «Москва виглядала союзником Тегерана, але це не врятувало Іран від тиску, що призвів до укладення нової угоди. Іран, на який наклали санкції, потребує РФ; Іран, що має можливість дихати вільно, може шукати інших партнерів, можливо, у Пекіні», — стверджує видання.

Угода дає Заходу більше можливостей для удару по російській економіці. Найгірший для Путіна варіант розвитку подій — це коли угода з Іраном знову зробить РФ головною мішенню. «Під час кризи в Ормузі західні уряди мали

підстави діяти обережно. Занадто обмеживши російську нафту, ризикували завдати ще одного удару по й без того переляканому енергетичному ринку. Як тільки ситуація в Ормузі заспокоїться, ця відмова втратить силу», — переконують аналітики. А це гірше, ніж утрата нафтової премії, оскільки змінює операційне середовище навколо російської воєнної економіки.

Часопис відзначає, що Україна вже завдає ударів по енергетичному ланцюжку РФ, зокрема, по нафтових платформах, помпувальних станціях трубопроводів, енергетичній інфраструктурі, нафтопереробних заводах. А продаж сирої нафти та нафтопродуктів є основним джерелом зовнішніх доходів РФ і значною мірою фінансує її воєнні дії. «Угода не просто усуває кризу, яка зробила РФ корисною. Вона може дати її ворогам більше свободи для атак на системи доходів, судноплавства та палива, які забезпечують продовження російської війни», — пояснює Newsweek.

Ілон Маск

Маск став першим у світі доларовим трильйонером

■ Reuters

SpaceX зробила найбільше в історії первинне публічне розміщення акцій, що дало компанії рекордні 75 млрд USD.

А Ілон Маск став першим у світі доларовим трильйонером після того, як уперше розмістив на біржі акції

своєї компанії, повідомляє Reuters.

Інформаційна агенція зазначає, що до виходу на біржу статки Маска оцінювали приблизно в 780 млрд USD, проте після IPO (процедура першого продажу акцій приватної компанії широкому загалу, яка дозволяє їй вийти на відкритий фондовий ринок та залучити масштабний капітал.

— Ред.) його капітал перевищив 1,1 трлн USD.

На продаж виставили 555,56 млн акцій SpaceX. Кожна з них коштувала 135 USD. Основна частина статків бізнесмена припадає на пайку в SpaceX, вартість якої оцінюють приблизно у 866 млрд USD. Крім космічної компанії, до імперії Маска входять Tesla й інші активи.

■ Євген Клен

На полях саміту G7 у Франції Дональд Трамп запропонував союзникам угоду: вони допоможуть США розмінувати Ормузьку протоку та підтримають його угоду з Іраном, а в обмін він допоможе Україні. «Російська Федерація (РФ) має укласти угоду, бо я тепер зосереджений на Україні, а Іран відсувається на другий план», — оголосив він.

КІНЕЦЬ ІРАНСЬКОЇ ОПЕРАЦІЇ

Сполучені Штати й Іран нарешті уклали угоду про припинення війни в Перській затоці. «Ця угода продовжує нестійке перемир'я, оголошене у квітні ц. р., іще на 60 днів і дозволить знову відкрити Ормузьку протоку, яку Іран фактично блокував із лютого, коли США й Ізраїль атакували Іран. На наступному етапі перемовники розглянуть складні питання, зокрема майбутнє ядерної програми Ірану», — пояснила Reuters.

Після прибуття до Франції на саміт «Великої сімки» Дональд Трамп заявив, що угода повністю підписана. «Вона є найважливішим кроком на шляху до вирішення конфлікту, що забрав життя щонайменше 7 тис. людей, головні в Ірані та Лівані, та спричинив хаос на світових енергетичних ринках. Однак багато що стосовно угоди залишається невідомим, і незрозуміло, чи відрізняються її положення від квітневого перемир'я», — зауважила інформаційна агенція.

Своєю чергою Масуд Пезешкіан, президент Ірану, відзначив, що меморандум про взаєморозуміння між США й Іраном є важливим кроком на шляху до припинення бойових дій, але наголосив, що остаточна угода про тривале перемир'я ще не сформувалася.

А Джей Ді Венс, віцепрезидент Сполучених Штатів, розповів CNN, що підписаний меморандум складає лише близько 1,5 сторінки, тож це просто загальний документ. Він також додав, що меморандум містить дуже значний пакет заходів щодо пом'якшення санкцій для Ірану. «Представники США й Ірану анонсували, що в результаті відбудеться скасування санкцій, розморожування закордонних активів і створення фонду на відновлення обсягом 300 млрд USD, який фінансуватимуть сусідні держави Перської затоки, на території яких розташовані американські військові бази, й Іран зрештою отримає значні економічні вигоди», — вказує Reuters.

Також американські чиновники підкреслили, що для отримання цих вигод Іран повинен буде задовольнити вимоги Сполучених Штатів щодо відмови від створення ядерної зброї та припинення підтримки терористичних організацій.

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

Проте Чарльз Мур, оглядач британської The Telegraph, вважає, що домовленість між США й Іраном може стати тривожним сигналом для України. Він зазначив, що процес перемовин може й зірватися. Адже Трамп ще 2020 року стверджував, що Іран ніколи не вигравав війни, але ніколи не програвав перемовин. Тепер, відмічає автор публікації, президент Сполучених Штатів сам міг стати жертвою цього феномена.

На його думку, теперішній розвиток подій дав Тегерану низку політичних переваг. Зокрема, Іран почали сприймати не лише як державу — спонсора тероризму, а і як сторону, з якою США ведуть перемовини майже на рівні. Крім того, режим аятол продемонстрував власну стійкість навіть під серйозним тиском.

Окремо оглядач звернув увагу на те, що прагнення американського лідера продемонструвати «швидкий мир» може поширитися і на інші конфлікти: «Через те, що щось, що називають «миром», тимчасово було відновлене, глава Білого дому спробує використати цей для інших ситуацій. І намагатиметься принести подібний «мир» і в Україну. А РФ знатиме, як цим скористатися. За Трампа легше бути ворогом Америки, ніж її приятелем. Це особливо гостро відчують Ізраїль та інші партнери Вашингтона».

Європейські союзники України також занепокоєні тим, що після завершення кризи навколо Ірану господар Овального кабінету може знову зосередити свою увагу на російсько-українській війні та спробувати особисто взяти під контроль мирний процес, відсунувши європейців на

ЗМІНА ПРІОРИТЕТІВ

Угоду з Тегераном уклали, час братися за Москву

другий план і зруйнувавши їхню стратегію максимального тиску на РФ. «Те, що Трамп був зайнятий іншими питаннями, не обов'язково було поганою новиною», — сказав журналістам Politico один із дипломатів Європейського Союзу.

ПОЗИТИВНІ НОВИНИ

На саміті G7 Дональд Трамп зустрівся з Володимиром Зеленським. Перед розмовою він повідомив, що після врегулювання ситуації навколо Ірану його увага тепер буде зосереджена на припиненні війни РФ проти України. Відтак уперше за довгий час теперішній глава Білого дому дав сигнал про готовність повернути питання України до числа пріоритетних напрямів зовнішньої політики Вашингтона після кризи на Близькому Сході. «Українці добре дають собі раду на фронті, — констатував президент США. — Росія — велика країна, із величезними, як ви знаєте, набагато більшими збройними силами, але українці тримаються». Він також додав, що Україна має чудове озброєння, зокрема завдяки Сполученим Штатам.

На що Марк Карні, прем'єр-міністр Канади, зауважив, що в президента Трампа змінилися позиції щодо війни в Україні. За його словами, ідеться про більш реалістичну оцінку ситуації на полі бою, посилення санкцій проти РФ і можливість надати Україні додаткову оборонну підтримку. Глава канадського

уряду поділився, що це питання обговорювали достатньо детально.

Водночас США вирішили спрямувати понад 1 млрд USD на гуманітарну допомогу мільйонам людей у світі, зокрема й українцям. Про це йдеться в офіційній заяві Державного департаменту США. Кошти отримають два підрозділи Організації Об'єднаних Націй (ООН) — Дитячий фонд ЮНІСЕФ і Світова продовольча програма (ВПП).

ЮНІСЕФ отримає більш ніж 218 млн USD, а ВПП — понад 800 млн USD. Ці гранти стали другим і третім за рахунком глобальними траншами, які американське зовнішньополітичне відомство виділило перевіреним організаціям-видавцям.

Кошти витратять на підтримку гуманітарних операцій у більш як 40 країнах світу. Значний рівень гуманітарних потреб у заяві зафіксували в Ефіопії, М'янмі й Україні. ЮНІСЕФ і ВПП спрямують гроші на продовольство та харчування; охорону здоров'я; захист дітей; логістику; водопостачання та санітарію.

Як відомо, нову модель гуманітарної допомоги Сполучені Штати запровадили ще в грудні 2025 року. Тоді адміністрація президента Трампа підписала меморандум про взаєморозуміння «Гуманітарний перезапуск» з Управлінням ООН із координації гуманітарних питань. Документ дозволив об'єднати гуманітарну діяльність під керівництвом єдиного місцевого координатора та скоротити бюрократію.

НЕГАТИВНІ НОВИНИ

Проте Річард Найтон, начальник штабу оборони Великої Британії, поінформував, що США виводять свої військові сили та засоби з Європи й вимагають від європейських союзників по НАТО терміново знайти собі іншу зброю для закриття власних оборонних прогалин. За його словами, Білий дім звернувся до Сполученого Королівства й інших членів Альянсу з вимогою визначити сили та засоби, які наразі ще не передані в розпорядження НАТО. Вашингтон прагне, щоб ці ресурси передали для зміцнення потенціалу блоку.

Американський лідер планує різко скоротити обсяг військової допомоги, яку готовий надати для оборони Європи. Зокрема, мова йде про можливе урізання на 30 % кількості стратегічних бомбардувальників, повне виведення американських розвідувальних та ударних безпілотних літальних апаратів, а також зменшення кількості військових кораблів на 50 %. Чисельність винищувачів Сполучених Штатів у Європі може знизитися на третину. «У міру того, як політичний курс США остаточно сформується і стане зрозумілим, це, безперечно, той фактор, який ми повинні враховувати», — резюмував маршал Найтон. Вимоги США й заходи з пошуку європейської зброї міністри оборони країн НАТО зараз обговорюють. Також це питання розглянуть на липневому саміті лідерів Альянсу в Анкарі (Туреччина).

Українські студенти зможуть отримати п'ять грантів

■ Оріся Шиян

Студенти, які навчатимуться на контрактній формі в Україні, зможуть отримати п'ять різних видів грантової допомоги, повідомив Микола Трофименко, заступник українського міністра освіти і науки. За словами посадовця, бюджетне фінансування освіти також збережеться, а державні гранти стануть додатковим інструментом підтримки вступників. Грантова допомога передбачатиме, що держава зможе цілком або частково оплатити навчання студента-контрактника.

Відповідні пропозиції передбачені в законопроекті про нову модель державної підтримки здобуття вищої освіти, який підготували до другого читання. Автори законопроекту пропонують законодавчо закріпити кілька видів грантів: академічні гранти отримуватимуть вступники з високими результатами НМТ; спеціальні гранти держава надаватиме студентам за мистецькі або спортивні досягнення; соціальні гранти передбачені для вразливих і соціально незахищених категорій; окремі гранти передбачені для підготовки офіцерів запасу; гранти Героїв отримуватимуть учасники бойових дій,

студенти з інвалідністю внаслідок війни, з особливими заслугами перед Батьківщиною та учасники Революції гідності, які постраждали від дій влади.

«Для вступника це додаткова можливість обрати заклад та освітню програму. Для університетів — стимул працювати над якістю програм, сервісів і комунікації зі студентами», — наголосив урядовець. Він зазначив, що нову модель упроваджуватимуть поетапно. Норми щодо академічних грантів наберуть чинності через місяць після опублікування закону. Основні норми нової моделі фінансування — із 1 січня 2027 року.

УЧНІ КИДАЮТЬ ШКОЛУ ПЕРЕД ВСТУПОМ ДО УНІВЕРСИТЕТУ

■ Оріся Шиян

У Республіці Корея (РК) зафіксували найвищий за останні три десятиліття показник відрахувань серед учнів старшої школи. За інформацією тамтешнього міністерства освіти, 2025-го навчання покинули 10 774 старшокласники. Це близько 2 % усіх учнів відповідного віку й майже на п'яту частину більше, ніж п'ять років тому.

Причина такого масового явища полягає не у втраті зацікавлення освітою. Навпаки, значна частина підлітків покидає школу, щоб зосередитися на підготовці до вступних іспитів. Для української системи освіти це можна порівняти зі ситуацією, коли випускники масово переходять на екстернатне навчання, щоб зосередитися винятково на підготовці до національного мультипредметного тесту (НМТ) і не залежати від шкільних оцінок.

Особливість корейської освітньої системи полягає у відносному оцінюванні. Підсумковий результат учня визначається не лише його власними досягненнями, а й успіхами однокласників. Школярів розподіляють за рейтинговими рівнями. Для вступу до найпрестижніших університетів країни, так званої групи SKY, до якої входять Сеульський національний університет, Університет Йонсей і Корейський університет, абітурієнтам бажано залишатися в найви-

щій рейтинговій категорії. Потрапити до неї можуть лише кілька відсотків найуспішніших учнів.

Через це навіть високий рівень знань не гарантує найкращого результату. Учень може виконати завдання майже бездоганно, але втратити позицію в рейтингу через те, що кілька інших школярів показали трохи кращий результат. Оскільки оцінки накопичуються протягом кількох років навчання, виправити ситуацію надзвичайно складно.

Експерти зазначають, що дедалі більше амбітних школярів сприймають таку систему як надто ризиковану. Саме тому частина з них вирішує шукати альтернативний шлях до університету за межами традиційної шкільної освіти.

Після виходу зі школи учні складають кваліфікаційний іспит GED, який підтверджує здобуття повної середньої освіти. Це дозволяє їм офіційно завершити шкільний етап навчання та зосередитися на підготовці до головного вступного випробування країни, яким є сунин, національний вступний іспит. Фактично школярі відмовляються від боротьби за шкільний рейтинг і спрямовують усі ресурси на підготовку до одного вирішального тестування.

Сунин вважають одним із найскладніших вступних іспитів у світі. Його проводять лише раз на рік, а екзаменаційний день триває близько восьми годин із перервами. Абітурієнти складають тести з корейської та англійської мов,

математики, історії Кореї, а також обирають додаткові дисципліни зі суспільних або природничих наук. За бажанням можна пройти тестування з іноземних мов і китайських ієрогліфів.

У день проведення цього іспиту державні установи та компанії коригують графіки роботи. Під час секції аудіювання навіть тимчасово обмежують польоти літаків поблизу екзаменаційних центрів, щоб не створювати зайвого шуму. Цього року іспит відбудеться 13 листопада, а його учасниками стає близько 500 тис. абітурієнтів.

Останні зміни в системі оцінювання впроваджували в РК саме для того, щоб зменшити конкуренцію між учнями та знизити рівень стресу під час навчання. Проте, за оцінками освітніх аналітиків, результат виявився протилежним. Багато школярів стало ще гостріше реагувати на будь-які помилки, сприймаючи їх як потенційну загрозу майбутньому вступу до університету.

У підсумку державні школи поступово втрачають частину наймотивованіших учнів, які обирають екстернатне навчання, приватні освітні центри й інтенсивну індивідуальну підготовку до основного іспиту. Фахівці наголошують, що досвід Південної Кореї демонструє можливі ризики освітніх систем, у яких академічне майбутнє дитини надто залежить від рейтингових позицій, конкурсних балів або результатів одного ключового іспиту.

16 нагород на міжнародній виставці винаходів

■ Оріся Шиян

Українська команда школярів узяла участь у Міжнародній виставці винаходів та інновацій Intarg-2026, що відбувалася в польських Катовицях.

13 учнів з України здобули 16 відзнак. Про це розповів Сергій Бабак, голова освітнього комітету Верховної Ради України. «Загалом юні науковці привезли додому шість золотих, п'ять срібних і дві бронзові медалі, а також отримали три спеціальні відзнаки від міжнародних партнерів», — зазначив він. Команди представили

ли на розгляд журі різноманітні наукові проекти. Наприклад: розробили систему звукової локації на основі MEMS-мікрофонів; створили систему автоматичного виявлення та геолокації об'єктів за відео з безпілотного літального апарата; запропонували проект щодо ролі водню в енергосистемі України; оптимізували архітектуру вебсервера для високопродуктивної обробки HTTP-запитів; дослідили антиоксидантні властивості етанольного екстракту звіробію; розробили систему Neural Alert на основі штучного інтелекту для попередження про повітряні тривоги.

ЗРОСТАННЯ ФЕДЕРАЛЬНОЇ КРЕДИТОВОЇ КООПЕРАТИВИ СУМА

Федеральна кредитова кооператива (ФКК) СУМА, попри виклики впродовж 2025-го, продемонструвала ще один рік сильного, дисциплінованого зростання, яке підкреслюється десятивідсотковим збільшенням кредитів та шести відсотковим зростанням активів, а все це підкріплене здоровим чистим прибутком у 2,7 млн USD. На цьому наголосив Роман Козицький, президент кооперативи, на її загальних річних зборах.

ФКК СУМА провела свої 62-гі щорічні загальні збори в домовці Спілки української молоді в м. Йонкерсі (штат Нью-Йорк). Андрій Горбачевський, голова ради директорів, відкрив засідання та привітав усіх присутніх членів і гостей. Потім попросив Андрія Бурчака, генерального директора ФКК СУМА, узяти на себе керівництво щорічними зборами. Той закликав усіх присутніх підвестися і вшанувати хвилиною мовчання членів, які пішли у вічність 2025-го, зокрема Богдана Ковалика, колишнього багаторічного члена дирекції та внутрішнього аудитора ФКК СУМА, а також полег-

лих героїв, які відважно захищали кордони України від російської агресії.

Отець Кирило Ангелов, канцлер Української католицької єпархії Стемфорда та настоятель української католицької церкви Святого архангела Михаїла в Йонкерсі, промовив молитву. Він також подякував кредитній спілці за постійну фінансову підтримку церкви та єпархії.

Роман Козицький представив підсумок діяльності й досягнень за рік. У власних коментарях він підкреслив свою вдячність керівництву та персоналу кредитної спілки, які ефективно й надійно забезпечували фінансові потреби

членів протягом бурхливого року. Кількість членів продовжувала стабільно зростати, збільшившись на 6 %, що відображає розширення сфери діяльності СУМА і її надійну репутацію.

Президент подякував усім, хто брав участь у впровадженні інновацій у цифровій та ІТ-сферах бізнесу, а також в успішному розширенні членства фінансової установи. Тепер залучили ще й парафіян Української баптистської церкви й Української біблійної церкви, обидві — у Норт-Порті (штат Флорида). Однією з найважливіших подій 2025-го стало те, що СУМА перевищила позначку в 1 млрд USD за об-

сягом виданих кредитів з моменту свого заснування. Роман Козицький зазначив, що найновіші філії у Флориді, зокрема в Сейнт-Петербурзі та Норт-Порті, продемонстрували виняткові результати, підтвердивши правильність стратегічних інвестицій у цей регіон і зміцнивши впевненість установи у подальшому розширенні. Спираючись на цей успіх, СУМА взяла на себе зобов'язання відкрити цього року нові філії у Г'юстоні (штат Техас), та Джексонвіллі (штат Флорида). За його словами, це розширення є новинкою у майбутнє кооперативи й дозволить надавати необхідні фінансові послуги багатьом нещодавно переселеним особам і сім'ям із розірваної війною України. «Девіз кредитної спілки: «Люди допомагають людям» — ніколи не був актуальнішим», — підкреслив президент, а також висловив вдячність Ларисі Коростенській, керівниці відділення у Стемфорді, за досягнення надзвичайного рубежу — 25 літ відданої та зразкової служби нашим членам і організації.

Під час свого звіту Ігор Макаренко, скарбник та операційний директор кредитівки, надав додаткові фінансові деталі за 2025 рік. Цей звіт повністю поданий на вебсайті кооперативи СУМА за посиланням: www.sumafcu.org/annual-meeting-for-2025. А Марко Павлічко, директор із кредитування ФКК СУМА, повідомив, що було затверджено 453 кредити на загальну суму 70 млн USD.

Із вітальними словами виступили: Олег Біловус, президент Українського конгресового комітету

Америци в Йонкерсі; Михайло Капітула, президент Спілки української молоді (СУМ) у Йонкерсі; Тиміш Ганкевич, представник Української скаутської організації «Пласт» у Йонкерсі; Леся Козицька, президент Організації захисту Лемківщини в Йонкерсі; Світлана Хмурковська, директорка Школи українознавства в Йонкерсі; Леся Бойко, президент Союзу українок Америци в Йонкерсі; Валентин Лабунський, видавець і головний редактор «Нової газети».

Цього року закінчували свої повноваження директори фінансової установи Андрій Бурчак, Андрій Горбачевський та Ярослав Кіцюк. А також члени кредитного комітету Ігор Шевчук та Марко Павлічко. Номінаційний комітет на чолі з Тимішем Ганкевичем запропонував замінити Андрія Бурчака, який нещодавно став генеральним директором СУМА, на Романа Козицького та переобрати інших зазначених осіб на ще один термін. Присутні одногослосно проголосували за представлений список.

На завершення Андрій Бурчак висловив подяку працівникам ФКК СУМА за їхній професіоналізм в обслуговуванні членів кредитної спілки. Він подякував членам ФКК СУМА за їхню незмінну довіру до фінансового партнера. Наостанок побажав швидкого й успішного завершення війни в Україні та безпечного повернення додому всіх захисників, а також усіх українських біженців. Зустріч завершилася виконанням Державного Гімну України.

Пресслужба ФКК СУМА

■ Дзвінка Сагайдак

Умісті Палатайні (штат Іллінойс) на базі нещодавно освяченого нового Українського громадського центру відбувся масштабний дводенний фестиваль «Червона рута».

Організаторами та волонтерами ювілейного етнофестивалю виступили активісти місцевого осередку СУМ за всебічної підтримки парафіяльної громади церкви Непорочного Зачаття. Дводенна програма заходу поєднала в собі популяризацію автентичного народного мистецтва Карпатського регіону, виступи провідних творчих колективів і масштабний благодійний ярмарок.

У Палатайні звучала «Червона рута»

Перший день фестивалю відкрила масштабна гуцульська вечірка. Перед гостями виступили відома баяністка Тетяна Грицай, тріо бандуристок «Альвія», вокалісти Христина Гриценко й Віта Котик, Богдан Савчук та Юрій Яремчук, а також діджей Верні Муба. Особливим моментом ет-

нографічної програми став виступ трембітарів Михайла Бойчука й Тараса Галька, а також Фіїнки, популярної співачки з Івано-Франківська.

У межах виставки-ярмарку відвідувачам запропонували ексклюзивну карпатську фотозону, створену майстринями

ансамблю «Етнос» і руху «Фітнес-гопак» під керівництвом Наталії Фігель. Крім того, гості могли придбати ліжники та гуні ручної роботи безпосередньо з Косівщини, презентовані етнографічною дослідницею Тетяною Дрожжиною, та скуштувати традиційних українських страв.

Другий день «Червоної руги» розпочався з урочистого молитовного відзначення Дня молоді, яке поблагословив о. Ярослав Мендюк, парох церкви Непорочного Зачаття. На головній сцені фестивалю свої художні й хореографічні номери представили наймолодші вихованці СУМ, церковний хор ім. Богдана Плішки, дитячі хори «Водограй» та «Ангелик», вихованці студії Smart Minds, вокальні студії «Елегія» і «Барвисток», а також відомі танцювальні ансамблі Чикаго — «Іскра», «Вишиванка» та «Громолиця». Кульмінацією концертного блоку став акапельний виступ Тетяни Бариліак, заслуженої артистки України.

ЄС РОЗДІЛИВСЯ ЧЕРЕЗ ОБМЕЖЕННЯ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ

■ Петро Йосип

Країни Європейського Союзу (ЄС) розглядають можливість скасування статусу тимчасового захисту для українських чоловіків призовного віку. Проте не всі держави унії підтримують цю ініціативу. Ідею змінити умови надання притулку для військовозобов'язаних українців підтримали Федеративна Республіка Німеччина (ФРН), Швеція та Республіка Польща (РП).

АРГУМЕНТИ ПОСАДОВЦІВ

Александр Добріндт, міністр внутрішніх справ ФРН, заявив, що Берлін виступає за продовження дії директиви, але на нових умовах. Замість автоматичного тимчасового захисту чоловікам можуть запропонувати проходити стандартну процедуру отримання статусу біженця. Він додав, що ЄС може досягти рішення, яке рухатиметься саме в цьому напрямку, навіть якщо деталі ще не узгоджені.

Йоган Форсселль, міністр міграції Швеції, зазначив, що Стокгольм теж готовий підтримати такі зміни. На його думку, вилучення з-під захисту тих, хто має заборону на виїзд з України, є розумною пропозицією, адже для перемоги важливо, щоби більше чоловіків залишалося вдома.

«В РП загалом погоджуються з обмеженнями для осіб призовного віку», — сказав Мацей Душчик, заступник міністра внутрішніх справ країни. Водночас Варшава виступає категорично проти так званого географічного підходу, тобто відмови у захисті лише людям із нібито безпечних українських регіонів.

Герхард Карнер, міністр внутрішніх справ Австрії, відзначив, що українські чоловіки не повинні автоматично отримувати статус тимчасового захисту. «Україні потрібні громадяни чоловічої статі призовного віку», — наголосив він і додав, що таке рішення відповідає інтересам як Австрії, так і України, оскільки люди потрібні для оборони та підтримки економіки.

Відтак Магнус Бруннер, єврокомісар із внутрішніх справ, підтвердив, що серед актуальних пропозицій розглядають вилучення зі системи

тимчасового захисту чоловіків віком від 23 до 60 років. Він припустив, що з цього питання між країнами може виникнути певний консенсус.

Натомість Ігор Таро, міністр внутрішніх справ Естонії, відмітив, що Таллінн вважає, що найрозумнішим кроком буде продовжити дію директиви про тимчасовий захист у теперішньому вигляді й що будь-які зміни необхідно обговорювати з Україною.

Схожу позицію озвучив і Леон Глоден, міністр внутрішніх справ Люксембургу. За його словами, для Люксембургу не підлягає сумніву, що загальний принцип має полягати в автоматичному продовженні захисту для українців.

ДІЇ ТА НАСЛІДКИ

Тим часом новий уряд Угорщини зупинив видачу дозволів для трудових мігрантів із країн поза ЄС. Рішення ухвалили в межах обіцянок Петра Мадяра, прем'єр-міністра країни, скоротити приплив іноземної робочої сили.

Згідно з новими правилами, програма

спрощеного залучення трудових мігрантів, запроваджена попереднім урядом Віктора Орбана, не передбачає видачу нових дозволів. Проте видані дозволи залишаються дійсними до завершення чинності. Нині в Угорщині працює близько 90 тис. людей із країн поза ЄС, це приблизно 2 % робочої сили. Найчастіше це громадяни Філіппін, України, Китаю, В'єтнаму й Індії, зайняті в промисловості, будівництві, сільському господарстві та галузі доставки.

А в РП уже відбувається поступове зменшення кількості українських працівників. Як указав Міхал Солецький, генеральний

директор Worksol Group, польські роботодавці вже шукають альтернативу українцям серед представників країн Азії та Південної Америки. Польський ринок праці демонструє високу здатність до адаптації, поступово компенсуючи дефіцит робочої сили за рахунок нових хвиль мігрантів.

Попри зниження чисельності українці залишаються найбільшою групою іноземців на польському ринку праці. Станом на вересень 2024-го офіційно працевлаштованими в країні були майже 779 тис. громадян України. Однак у загальній структурі трудових мігрантів їхня частка продовжує зменшуватися.

Загальна кількість іноземних працівників у Польщі перевищила 1,17 млн осіб, що є значним зростанням, порівнюючи з показниками десятирічної давності. Серед нових робітників виділяють громадян Колумбії та Філіппін, яких у країні вже близько 30 тис. Також дедалі дужче зростає попит на трудову силу з Непалу й Індії. Тільки за перше півріччя 2024 року польська влада видала більше ніж 173 тис. дозволів на працевлаштування, причому більшість із них отримали представники країн за межами Європи. Найбільший попит в РП традиційно мають складські робітники, персонал виробничих підприємств, оператори обладнання та працівники для фізичної роботи.

DRANG NACH WESTEN

Частина громадян

України повертається на Батьківщину, тоді як інша частина емігрує до країн Західної Європи в пошуках кращих заробітків і комфортніших умов життя. Експерти застерігають, що українці, які виїхали до Західної Європи в пошуках кращої зарплати, можуть у разі повернення до РП зіштовхнутися з труднощами. Частина вакансій, які вони традиційно займали, буде вже зайнята громадянами інших країн.

Та це їх не лякає. У ФРН істотно зросла кількість чоловіків призовного віку серед біженців з України. Про це повідомили у Федеральному відомстві у справах міграції та біженців. Станом на 30 травня ц. р. в Німеччині загалом перебувало 1,348 млн біженців з України, зокрема, 356 тис. чоловіків віком від 18 до 63 років. Ці показники, особливо щодо кількості чоловіків серед біженців, істотно відрізняються від торішніх показників. Приміром, станом на 8 березня 2025 року у ФРН перебувало загалом 1,254 млн українців, із яких 298 тис. — чоловіки.

Таким чином, серед близько 95 тис. людей, які з березня 2025-го прибули з України до Німеччини, майже 60 % становлять чоловіки призовного віку. Така картина істотно контрастує із ситуацією на початку повномасштабної війни в Україні, коли до ФРН виїжджали головновійськові та працівники для фізичної роботи. Найбільший попит в РП традиційно мають складські робітники, персонал виробничих підприємств, оператори обладнання та працівники для фізичної роботи.

Тож тепер у ФРН обговорюють перегляд правил надання притулку біженцям з України, зокрема щодо припинення норми автоматичного надання захисного статусу українським чоловікам призовного віку.

Александр Добріндт запропонував замість цього індивідуальну перевірку. Тепер Європейська комісія має відповісти до кінця червня ц. р. і вирішити, чи необхідно обмежити дію директиви про масовий приплив мігрантів за цим пунктом.

Александр Добріндт, міністр внутрішніх справ ФРН

■ Наталка Горішня

Короткометражний фільм режисера Миколи Засеева «Пасхальний день», створений у копродукції України та Франції, отримав приз журі на 66-му Краківському міжнародному кінофестивалі як найкращий європейський ігровий фільм.

Події стрічки натхнені реальною історією, що розгортається Великодньої неділі. Двоє працівників територіального центру комплектування та соціальної підтримки, Петро й Андрій, повільно їздять Києвом у пошуках чоловіків призовного віку. Вони зупиняють Сашка, молодика, який тільки-но вийшов з під'їзду. За правилами, його мають одразу відвезти на медичну комісію, але Сашко наполягає: спершу потрібно нагодувати kota й освятити паску. Чоловіки погоджуються, і починається неспішна подорож містом, сповнена дрібних побутових деталей, тихих суперечок і кумедних моментів.

У головних ролях — українські актори Іван Шаран, Сергій Коршиков, Григорій Наумов, Михайло Панчук, Кирило Рибянце, Віктор Шевченко, Артем Бойко, Костянтин Шараєвський, Юрій Гаркавий, Ганна Мурогова, Олександр Оспульський, Олег Фортельний, Віталій Фернат та собака Ізоляда.

Світова прем'єра відбулася на кінофестивалі у Ризі (Латвія), також стрічка увійшла до програми престижного фестивалю короткометражного кіно у Клермон-Феррані (Фран-

НАЙКРАЩІ НА КРАКІВСЬКОМУ КІНОФЕСТИВАЛІ

Кадр із фільму «Пасхальний день»

ція). У березні ц. р. «Пасхальний день» отримав нагороду від Національної асамблеї Франції як найкращий політичний короткометражний фільм. А вже у червні стрічка вийшла в кінотеатральний прокат у Франції, потому її показав телевізійний канал ARTE France. «Для нашої команди ця нагорода є великою честю та важливим визнанням. Особливо цінно, що вона відкриває фільму шлях до участі у відборі на Премію Європейської кіноакадемії в категорії короткометражного кіно. Це свідчення того, що історія, яку розповідаємо, знаходить відгук у міжнародній аудиторії та професійній спільноті. Ми вдячні фестивалю, журі та всім, хто підтримував цей проект на його шляху», — прокоментували автори фільму.

Режисер та сценарист стрічки — Микола Засеев. Його дебютний короткометражний ігровий фільм «Фаза» (2021) брав участь

у численних міжнародних кінофестивалях, у т. ч. «Молодості» 2021-го в Києві, Short Shorts Film Festival & Asia 2022 у Токіо (Японія).

А документальний фільм «Тиха повінь» режисера Дмитра Сухолиткого-Собчука став на 66-му Краківському міжнародному кінофестивалі одним із головних переможців. Стрічка здобула нагороду Silver Horn for the Director of the Film of High Artistic Merit. У своєму рішенні міжнародне журі відзначило виняткову художню мову стрічки і її гуманістичний погляд на людину в часи війни.

Коментуючи нагороду, Сухолиткий-Собчук зазначив: «Дякую Краківському кінофестивалю та журі за високу оцінку мого фільму. Світові війни поставили перед людством питання, які залишаються актуальними й сьогодні: людська гідність, гуманізм, солідарність і справедливість. Цю нагороду хочу присвятити волонтерам Бучаччини,

Кадр із фільму «Тиха повінь»

завдяки яким ми змогли збудувати місток між двома реальностями воєнного часу, показаними у фільмі. Також висловлюю вдячність командирам і військовослужбовцям 24-ї, 42-ї, 45-ї, 47-ї, 54-ї, 63-ї та 67-ї бригад, а також Державній службі надзвичайних ситуацій України за допомогу під час зйомок у Харківській і Донецькій областях».

«Тиха повінь» занурює глядача у життя закритої релігійної громади на берегах Дністра, місця, де колись проходили фронти Першої та Другої світових воєн. Мирне життя громади постійно порушують дві сили — повені та війна. Через спостереження за повсякденням людей, які живуть за традиційним укладом, фільм досліджує пам'ять, циклічність історії та вплив катастроф на людську свідомість. Члени громади живуть без електрики, випікають хліб у печках, дотримуються тради-

ційного способу життя та підтримують українських військових, передаючи на фронт хліб власного виробництва. Продюсери стрічки — Карина Костина і Євген Рачковський. Операторами стали Іван Морараш, Олександр Коротун, В'ячеслав Цветков і Дмитро Сухолиткий-Собчук. Партнер проекту, компанія Vlogo, прагне допомагати мешканцям почуватися людьми, які живуть у сучасному місті, де все під руками та миттєво доступне.

Після успішної фестивальної подорожі «Тиха повінь» продовжує представляти Україну на провідних світових кінофестивалях, привертаючи увагу до історій людей, які живуть у просторі між пам'яттю про минулі війни та реальністю сьогодні. Краківський кінофестиваль — один із найстаріших у світі, у його фокусі — документальні фільми, короткометражні анімаційні й ігрові стрічки.

Forbes назвав найуспішніших акторів України

■ Оксана Горнятко

Українська кіноіндустрія попри війну продовжує активно працювати й поступово відновлювати обсяги виробництва. Forbes оприлюднив рейтинг найуспішніших українських акторів, які найбільше залучені в кіно та серіали.

Лідером рейтингу став Андрій Ісаєнко. Його назвали найпродуктивнішим актором України: від початку повномасштабного вторгнення він знявся у 27 проектах, у більшості з яких — у головних ролях. Така кількість робіт зро-

била його одним із ключових облич сучасного українського кіно. До десятки найуспішніших також увійшли: Тарас Цимбалюк, Станіслав Боклан, Ірма Вітовська й Олександр Рудинський. Ці артисти є найпотрібнішими в серіальному та кіновиробництві.

Окремо часопис звернув увагу на рівень гонорарів. Найвищі ставки зафіксували у Станіслава Боклана та Тараса Цимбалюка — їхній знімальний день може коштувати до 60 тис. грн. Інші актори отримують менше: по 20—30 тис. гривень за день у Віктора Жданова й Олександра Яреми,

а також 15—18 тисяч грн в інших виконавців.

Експерти зазначили, що нині в українській індустрії спостерігається високий попит на акторів-чоловіків віком 35—45 років. Саме ця категорія найчастіше отримує головні ролі в нових серіалах і фільмах.

Аналітики підкреслили, що попри складні умови воєнного часу українське кіно продовжує розвиватися. Якщо у 2022—2023 рр. ринок переживав значне скорочення бюджетів, то зараз продакшни поступово повертаються до активного виробництва, а гонорари акторів демонструють тенденцію до зростання.

ФОТОФАКТ

Унаслідок атаки рашистів на кіностудію ім. Довженка був знищений костюмний цех із найбільшою колекцією України: близько 100 тис. костюмів і 3 млн одиниць одягу.

Павло Полуботок, український державний діяч XVIII ст., 1840-ті роки, Степан Землюков

■ Віра Хмельницька

Існують легенди, що не дають спокою вже кільком поколінням. Одна з них — про скарби гетьмана Павла Полуботка, золото, яке нібито чекає на Україну десь у лондонських банках.

Частина істориків вважає цю історію красивим мітом — символом національної надії. Інші ж переконані, що легенда не виникає на порожньому місці. Не дивно, що саме 1990 року, коли український народ стояв на порозі незалежності, ця історія набула шаленого розголосу. Легенда ідеально накладалася на історичний момент. На цьому етапі історія вийшла далеко за межі кулуарних розмов — про золото Полуботка заговорили на найвищому рівні.

ХТО ТАКИЙ ПОЛУБОТОК

Павло Полуботок — один із тих українських діячів XVIII ст., про яких знають усі, але часто не розуміють реального масштабу історії. Після смерті гетьмана Скоропадського Полуботок став наказним гетьманом і розпочав боротьбу за автономію Гетьманщини. Він послідовно відстоював автономію, вимагав збереження українських судів, податкової системи й адміністрації. Для Москви Полуботок був токсичною статтю, яка втілювала загрозу імперській централізації.

1723-го Полуботка заарештували разом із побратимами й відправили до Петропавлівської фортеці. Там він помер, не дочекавшись суду. За легендою, помирав понівечений тортурами гетьман у присутності російського монарха. Перед смертю сказав Петрові І: «Не знайдеш мого золота. Не потрібне воно мертвим. Дуже скоро там, на небі, нас розсудить сам Господь» Пророцтво справдилося вже через місяць, бо Петро

І не набагато пережив свого в'язня.

ПОХОДЖЕННЯ ЛЕГЕНДИ

Легенда про золото Полуботка з'явилася після його арешту в листопаді 1723 року. Згідно з нею, перед арештом гетьман таємно віддав на зберігання до англійського банку 200 тис. золотих монет під 7,5 % річних. У різних варіантах легенди фігурують різні суми — від однієї діжки золота до двох, а також різні банки, у т. ч. Банк Англії та Британська Ост-Індська компанія.

Історик Акім Галімов пояснив, що багатство Полуботка було результатом системної економічної діяльності: «Після смерті батька чернігівський полковник Павло Полуботок продовжує скуповувати маєтності й обростати статками. Кошти, які йому вдавалося заробити з рангових маєтків (тих, які надавали на час служби), він вкладав у придбання нових приватних земель. Це дозволяло не лише збільшувати прибутки, але й передавати багатство у спадок своїм дітям, оминаючи імперські заборони. Залежні селяни сплачували збори й податки. Велася жвава торгівля. Крім того, у скарбницю полковника надходили доходи від численних млинів, шинків, кузень та інших промислів. Свої резиденції, які називалися дворами з хоромами, Полуботок мав у багатьох населених пунктах Лівобережжя».

Полуботок мав десятки млинів, корчем, кузень, займався міжнародною торгівлею — від зерна до

ДЕ ЗАХОВАНЕ ЗОЛОТО ПОЛУБОТКА?

Будинок Павла Полуботка в Любечі

поташу (карбонату калію), який експортував до Європи. Саме поташ у ті часи був високорентабельним товаром, що використовували у виробництві скла та мила. «Це хімічна сполука, яка сьогодні називається карбонатом калію. Він є основою калійних добрив, а виготовляють його на багатьох підприємствах хімічної промисловости. Але в часи козащини поташ можна було дістати лише через переробку деревного попелу», — розповів д-р Галімов.

Він наголосив, що достовірних документальних підтверджень існування скарбів не збереглося, проте народна пам'ять закарбувала безліч переказів. «Нібито діжки з козацьким золотом чи сріблом лежать десь у таємних сховках, печерах чи навіть під водою. За народними повір'ями, дістати все це багатство зможе лише той, хто чистий душею і має винятково світлі наміри», — поділився науковець.

КУДИ ПОДІЛИСЬ СТАТКИ?

Кошти в Банку Англії з часом мали зрости до мільярдів фунтів стерлінгів. У деяких версіях легенди вони мали стати основою розбудови вже незалежної України. Інші стверджують, що їх могли використати лише для боротьби за відновлення самостійності.

Легенда про скарб Полуботка не раз оживала в часи великих соціально-політичних зламів. Про неї, зокрема, згадали в містифікації «Історія Русів». У XIX ст., під час підйому українського національного руху, часто згадували

про цей міт. Навіть деякі політичні діячі й підприємці XX ст. зверталися до британського уряду з проханням розслідувати можливість існування депозиту Полуботка в Банку Англії. Проте всі ці спроби не дали жодних результатів.

У червні 1990-го, під час візиту Маргарет Тетчер, прем'єр-міністра Великої Британії, до України, поет Володимир Цибулько заявив: якщо золото повернуть, кожен із 52 млн українців отримає близько 38 кг дорогоцінного металу. У перерахунку з огляду на сьогоднішню кількість населення України кожен українець мав би отримати вже майже по 53 кг золота вартістю понад 150 млн грн. І це ще якщо не врахувати наростання відсотків, які б накопичувались від 1991 року.

ВЕРСІЯ ІСТОРИКА

Дмитро Яворницький, один із найавторитетніших істориків козацької доби, категорично спростовував легенду про золото Полуботка. У листі 1908-го він писав, що це «повна нісенітниця, якою можна тішити лише надто довірливих людей». Учений стверджував, що такі історії вигадували аферисти для виманювання грошей у довірливих нащадків козацької старшини.

За три століття пошуків не було знайдено жодного достовірного документа, який би підтверджував існування депозиту Полуботка в англійських банках. Не збереглося ані банківських записів, ані заповіту гетьмана, ані квитанцій про внесення коштів. Уся історія ґрунтується винятково

на усних переказах і пізніших публікаціях у пресі.

15 січня 1908 року в місті Стародубі, що на Чернігівщині, відбувся один із найбільших приватних з'їздів в історії України. На ньому близько 600 людей, які називалися родичами гетьмана Павла Полуботка, висловили претензії на частку його грошей, що нібито зберігали в Лондоні.

За рік до цього Олександр Рубець, професор Санкт-Петербурзької академії, повідомив у московській газеті «Новое время», що нащадки Павла Леонтійовича Полуботка мають нагоду одержати грошові винагороди від Лондонського державного казначейства, де зберігають капітал гетьмана, який колись привіз до Англії його син Яків Полуботок і здав до Bank of England. Коли до нього прибули сини, він віддав їм код і передав заповіт діда, а сам залишився зі золотом у чужій країні. І ось тепер цей капітал виріс до 80 млн GBP.

Як свідчить легенда, незадовго до смерті Павло Полуботок одну з частин скарбів сховав на території Глухова. Місцеві жителі вважають, що гетьманське золото в середині XIX ст. знайшов Артем Терещенко й саме за рахунок цього відомо в місті родина розбагатіла.

До речі, цікаве відкриття зробили в Чернігові під час земляних робіт біля Успенського собору Єлицького монастиря. Випадково знайшли сімейну крипту Полуботків, однак жодних скарбів чи документів про золото там не було. Поховання підтвердило лише багатство й високий статус родини.

Микола Зеров

Максим Рильський, Микола Зеров, Павло Филипович

Микола Зеров із дружиною Софією

РОЗСТРІЛЯНИЙ ЛІДЕР НЕОКЛАСИКІВ

■ Софія Лазуркевич

Микола Зеров є визначним українським поетом, перекладачем, літературознавцем і критиком. Лідер неокласиків та представник Розстріляного відродження був ворогом радянської системи та одним із найулюбленіших викладачів серед студентів.

Микола Зеров народився 26 квітня 1890 року в Зінькові на Полтавщині в багатодітній родині. Батько хлопця був учителем, а мати походила з дрібного землевласницького роду. У батька був педагогічний талант, саме він прищепив дитині любов до античних мов і літератур. Батько спілкувався російською мовою, а мати — українською, знала багато народних пісень і прищепила хлопцю любов до мови.

У сім'ї було 11 дітей, але до повноліття дожило лише семеро. Молодший брат Миколи став поетом і перекладачем, відомим під псевдонімом Михайло Орест, іще один брат, Дмитро, був ботаніком, академіком Академії наук УРСР. Цікаво, що Микола навчався у школі з письменником Остапом Вишнею. Читати хлопець навчився рано — у чотири роки, і з того часу прочитав читало книг. Зеров любив говорити, що книги він просто «ковтав».

Коли Миколі виповнилося 22 роки, у часописі «Світло» й газеті «Рада» вийшли друком перші його статті та рецензії. Він відвідував засідання українського клубу «Родина», які організували члени «Старої громади» — передусім Микола Лисенко, Косачі та Старицькі. 1910-го саме

Зеров за дорученням студентства читав прощальне слово над могилою Бориса Грінченка.

Учителював, навчаючи історії, латини, українознавства, згодом став професором Київського інституту народної освіти.

Був одружений зі Софією Лободою, пара побралась 1920-го і з Києва переїхала до Баришівки — за викладання в місцевій школі Миколі обіцяли платити продуктивним пайком, що в той час було розкішшю. Саме там Зеров написав усі вірші для збірки «Камена».

Поїхати до Баришівки Зерову запропонував гімназійний товариш Освальд Бургардт. Там також працював Павло Филипович, часто приїжджали Михайло Драй-Хмара та Максим Рильський. Саме в Баришівці сформувалося те коло, яке назвали неокласиками. Микола Зеров став ідейним лідером цієї літературної групи.

«Він був природженим і блискучим лектором. Його називали Золотоустом, а за вміння відгукуватися на кожну важливу подію — «живим сріблом». Часті студенти зустрічали й проводжали його аплодисментами, що, очевидно, подобалося Миколі Костьовичу, і він приходив додому в гарному, піднесеному настрої, — згадувала дружина. — Та оплески — це для акторів, йому їх не пробачать».

У грудні 1923 року Зеров познайомився з Миколою Хвильовим, який приїхав до Києва у складі харківської письменницької делегації «Гарту». Лідер неокласиків називав 1923-й «роком літературного оживлення», адже з'явилася низка яскравих імен,

нових книжок і часописів. На думку Зерова, відбувався нормальний розвиток української літератури.

Микола Зеров перекладав українською твори давньоримської, західноєвропейської та російської літератури. Під час літературної дискусії, яка тривала з 1925-го по 1928 рік, письменники обговорювали новітню українську літературу. У цій дискусії Микола Зеров став на бік Миколи Хвильового, письменники знайшли спільну мову. Останній заявляв, що українська література має розвиватись окремо від російської, орієнтуючись на Європу, а Зеров закликав звертатись «до джерел», тобто вивчати власні та світові культурні традиції. Відтак письменників затаврували «буржуазними націоналістами».

Микола Зеров зосередився на перекладах та історико-літературних студіях. 1927-го влада звинуватила неокласиків в антипролетарських настроях. 1930 року Микола Зеров був змушений виступити свідком на процесі «Спілки визволення України». Судді втягли його в літературознавчу дискусію зі Сергієм Єфремовим, із яким Зеров сперечався щодо методології. Суддя запитав: «Ви вважаєте, що праці Єфремова є шкідливими для радянської молоді?» Спонтанічний Микола Зеров відповів: «Я з ними не погоджуюся». «Отже, ви вважаєте їх шкідливими», — поставив крапку в дискусії суддя.

Потім проводили арешти, через кілька років черга дійшла й до Миколи Зерова. 1934-го один з улюблених учнів Зерова видав статтю «Плач Ярославни,

або Агонія буржуазно-націоналістичної Камени», і від Миколи Зерова зажадали пояснень.

Ще одним ударом став роман, який був у його дружини та приятеля Віктора Петрова. 1934 року Зерова звільнили з університету, а потім заборонили займатись науковою діяльністю. Останньою краплею стала раптова смерть його сина від скарлатини. Людей на похороні можна було полічити на пальцях: Микола Зеров, двоє колег з університету та двоє студентів. Дружина в той час також важко хворіла.

Щоб заробити на хліб, Микола Зеров погодився на роботу в Москві: потрібно було перекласти російською «Поетичне мистецтво» Горація. Його заарештували на підмосковній станції у квітні 1935-го. Підставою для обшуку стало вибите з бориспільського письменника Сергія Жигалка зізнання, що він був на квартирі Максима Рильського за кілька днів після розстрілу Григорія Косинки, де присутні читали вірші та висловлювали співчуття з приводу смерті письменника. Під час обшуку в Зерова чекісти знайшли книгу «Політика» з дарчим підписом Григорія Косинки й історичний роман Пантелеймона Куліша «Чорна рада».

НКВС звинуватив Миколу Зерова у «керівництві контрреволюційною терористичною націоналістичною організацією». Слідство тривало близько року, Зеров витримував тривалі допити. На одному з перших його змусили звітувати про вірші, які читав у квартирі Рильського.

Поету нагадали прочитану в помешканні Рильського поезію Пантелей-

мона Куліша «До кобзи». «Літературознавці» з НКВС намагалися тлумачити її як таку, що оспівує політичних борців минулого. Микола Зеров вступав у полеміку з чекістами: ідея вірша геть інша — письменник писав про потужність та силу слова.

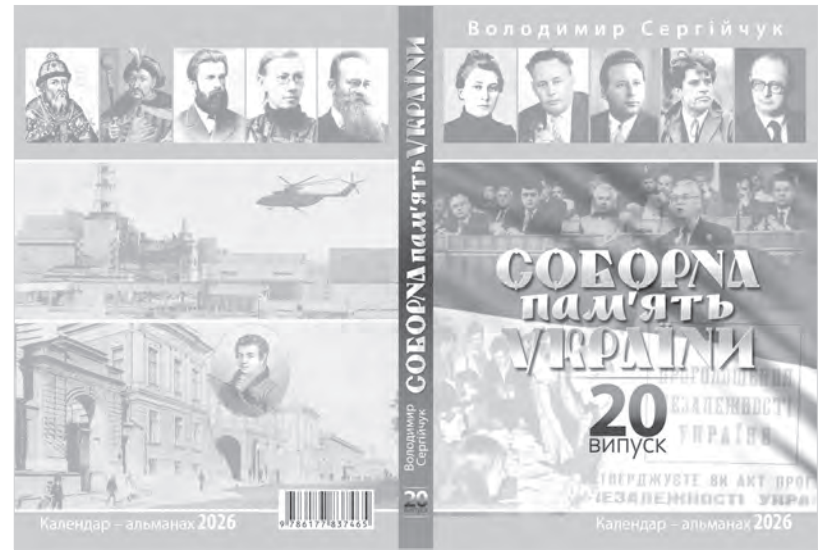
У червні 1935 року Микола Зеров не витримав тортур і зізнався, що його контрреволюційна націоналістична робота полягала в «пропаганді неокласицизму, тобто вишуканої буржуазної літератури, що суперечить революційній дійсності». У «терористичну групу Зерова» були зачислені шестеро людей: сам Зеров, Павло Филипович, Ананій Лебідь, Марко Вороний, Леонід Митькевич, Борис Пилипенко. Зерову призначили десять років позбавлення волі у виправно-трудовах таборах. Навіть із переведенням до Соловецької тюрми звинувачення проти митця не припиняються: у довідці, що була долучена до справи Зерова, керівництво в'язниці прозвітує — поет дискредитує вождів партії в розмовах з українськими в'язнями.

На засланні Микола Зеров був прибиральником, а вільний час присвячував перекладу «Енеїди» Вергілія. У жовтні його справу переглянули, і 3 листопада 1937-го поета розстріляли в урочищі Сандармох. Рідним не повідомили про розстріл Миколи Зерова. Згодом батькові сказали, що Микола помер через запалення легень 1937 року, а дружині після війни розповіли, що її чоловік помер 1942-го. Символічна могила Миколи Зерова є на Лук'янівському кладовищі, поруч із могилою його сина Костянтина (Котика).

Соборна пам'ять України

Календар-альманах 2026

ПРОДОВЖЕННЯ. ПОЧАТОК У № 12—13, 16—25

Подаємо текст без змін за виданням: Сергійчук Володимир. Соборна пам'ять України. Календар-альманах. 2026. — Вишгород: ПП Сергійчук М. І., 2025.

КВІТЕНЬ

16 КВІТНЯ

100 років тому (1926) в Ульянові на нинішній Рівненщині народився Борис Возницький — академік Української академії мистецтв, Герой України (2005), лауреат Національної премії імені Тараса Шевченка (1990), директор Львівської галереї мистецтв, Президент Українського національного комітету Міжнародної ради музеїв (ICOM) від UNESCO. Загинув в автокатастрофі 23 травня 2012 року.

80 років тому (1946) розпочав роботу I Конгрес Антибільшовицького блоку народів.

18 КВІТНЯ

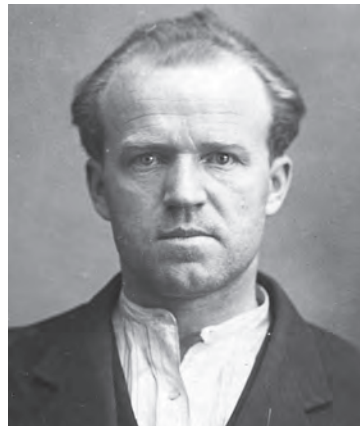
160 років тому (1866) народився Олександр Санников, український військовий діяч, генерал-лейтенант. За його активної участі було зібрано і систематизовано величезний цінний матеріал про військові події 1914—1918 років. Рік смерті невідомий.

19 КВІТНЯ

125 років тому (1901) народився Микола Рокицький, український живописець, випускник Київського художнього інституту (1927 року, майстерня М. Бойчука). Помер 11 лютого 1944 року.

75 років тому (1951) в Рівному народилася Наталія Малинська, фольклористка, літературознавець, доктор філологічних наук, професор кафедри фольклористики Інституту філології КНУ імені Тараса Шевченка. Дослідниця проблеми героїчного в народному епосі; походження, специфіки і поетики народних дум, взаємозв'язку фольклору і літератури.

20 КВІТНЯ

135 років тому (1891) народився Юрій Тютюнник, український військовий та політичний діяч, генерал-хорунжий. Член Центральної Ради у 1917 році, Отаман Коша Вільного Козацтва, який у 1918 успішно воював проти більшовиків, вів бої також і з німцями, і з гетьманцями. У лютому 1919-го, об'єднавшись із загонами М. Григорієва, утворив могутню військову групу, яка разом із більшовицькими військами вела боротьбу проти денікінців. У липні 1919-го повернув зброю проти більшовиків та приєднався до Армії УНР. Після інтернування українських частин у Польщі, не склав зброї, готував Другий Зимовий похід. У 1924 році переїхав до України, викладав в Харківській школі червоних старшин, написав спогади про Зимовий похід, кілька кіносценаріїв, зіграв роль самого себе у фільмі «ПКП». 1929 році був за-

арештований, вивезений до Москви і без суду розстріляний.

21 КВІТНЯ

100 років тому (1926) помер Микола Біляшівський, український археолог, етнограф, мистецтвознавець, громадський діяч, академік ВУАН; член Центральної Ради, голова відділу охорони пам'яток старовини Генерального секретарства (міністерства) освіти УНР, Головного управління мистецтва національної культури уряду УД, Директорії, радянської України. Народився 24 жовтня 1867 року.

23 КВІТНЯ

135 років тому (1891) в Красному на Донеччині народився Сергій Прокоф'єв, видатний композитор сучасності. Помер 5 березня 1953 року.

100 років тому (1926) народився Петро Басанець,

український живописець, народний художник України. Помер 16 жовтня 2007 року в Києві.

24 КВІТНЯ

180 років тому (1846) у Більчому (Тернопільщина) народився Іван Верхратський, український філолог, педагог, письменник, природознавець, дійсний член НТШ у Львові. Заклав основи української наукової термінології з природознавства. Створив багатотомний словник природничо-наукової термінології, який ґрунтувався на українській лексиці. Помер 29 листопада 1919 року у Львові.

80 років тому (1976) в Білій Церкві померла Ольга Коломієць, видатний селекціонер цукрових буряків. Народилася 1 жовтня 1894 року в Липівці на Київщині.

25 КВІТНЯ

135 років тому (1891) народився Адальберт Ерделі, український живописець. Один із основоположників закарпатської школи образотворчого мистецтва. Помер 19 вересня 1955 року в Ужгороді.

115 років тому (1911) народилася Віра Роїк, майстер художньої вишивки, Герой України. Померла 3 жовтня 2010 року в Сімферополі.

26 КВІТНЯ

185 років тому (1841) у Борзні (тепер — Чернігівська обл.) народилася Христина Алчевська, педагог, діяч народної освіти. Заснувала у Харкові жіночу недільну школу, якою керувала в 1862—1919 роках. Упорядниця «Каталогу книг» та «Програм викладання у недільних школах». Установила в своїй садибі перший в Україні пам'ятник Тарасу Шевченку. Учасниця педагогічних виставок у Парижі (1890, 1900), Москві й Нижньому Новгороді (1895, 1896). Була віце-президентом Міжнародної ліги освіти. Померла 15 серпня 1920 року в Харкові.

120 років тому (1906) народилася Антоніна Прихотько, лауреат Ленінської премії, Герой Соціалістичної Праці за досягнення в галузі фізики. Померла 29 вересня 1995 року.

40 років тому (1986) сталася аварія на четвертому енергоблоці Чорнобильської АЕС.

28 КВІТНЯ

150 років тому (1876) у Смілій на Черкащині народився Георгій Проскура, видатний учений у галузі механіки. Помер 30 жовтня 1958 року. 85 років тому (1941) у Києві народилася Ірина Жиленко, українська поетеса, публіцист. Автор поетичних збірок «Солона сольфі» (1965), «Авто-

РЕКОМЕНДУВАВ ЧИТАЧАМ «ВІЛЬНОЇ УКРАЇНИ»...

(ДО 120-РІЧЧЯ ВІДГУКУ СИМОНА ПЕТЛЮРИ НА СТАТТЮ ВОЖДЯ РОСІЙСЬКИХ БІЛЬШОВИКІВ ЛЕНІНА)

портрет у червоному» (1971), «Вікно у сад» (1978), «Концерт для скрипки, дощу і цвіркуна» (1979), «Дім під каштаном» (1981), «Ярмарок чудес» (1982), «Чайна церемонія» (1990), «Вечір у старій винарні» (1994) та ін.

29 КВІТНЯ

145 років тому (1881) народилася Катерина Рубчакова, видатна українська актриса. Померла 22 листопада 1919 року.

55 років тому (1971) у Харкові помер відомий астроном Микола Барабашов. Народився 30 березня 1894 року.

10 років тому (2016) помер Дмитро Гнатюк, український оперний співак (баритон), народний артист України, головний режисер Національного академічного театру опери та балету ім. Шевченка (з 1988 р.), професор. Народний депутат України 3-го скликання, Герой України. Народився 28 березня 1925 року.

У КВІТНІ

100 років тому (1926) Воронежський губвиконком ухвалив рішення про українізацію низового радянського апарату.

80 років тому (1946) в Північній Америці засновано «Комітет поміччів сканталю, діячам української культури» на чолі з професором Миколою Чубатим.

Аналіз творчої спадщини Симона Петлюри на початку його політичної кар'єри свідчить про велику увагу до праць російських і зарубіжних авторів, які розвивають теорію класової боротьби пролетаріату. Скажімо, коли він узимку 1906 року прибув до Санкт-Петербурга, де активно долучився до випуску часопису «Вільна Україна», то на шпальтах останнього регулярно з'являються його рецензії на книги вказаної тематики.

Наприклад, уже в квітні він друкує свій відгук на працю П. Орловського «Государственная Дума и рабочий класс», у якій не лише позитивно оцінює «цифровий матеріал, пристосований до різних соціальних груп, що після закону 11 декабря пошлють своїх представників до Державної Думи», але й подає свої зауваження. Скажімо, він вважає, що

«Цілком логічним було б, коли б автор вияснив і ті шляхи, на які мусить стати робітник в своїй тактиці щодо Думи, але, на великий жаль, автор обминув це питання, і тому-то брошура має вигляд чогось незакінченого і неповного». Проте, не дивлячись на цей дефект, продовжує рецензент, праця «має певне позитивне значення, як проба, на підставі цифрового матеріалу, розвіяти ті конституційні ілюзії, що їх намагаються прищепити робітничому класу як вороги, так і численні «друзі» його».

У тому ж числі «Вільної України» вміщується також рецензія Петлюри на книгу відомого діяча європейського теоретика Карла Каутського. «Немає більше соціал-демократії!». Брошура цього «невтомного діяча міжнародної соціал-демократії», як характеризує його автор, має полемічний характер. «Написана вона у відповідь на книгу буржуазного письменника Бюргера, що намагався з цифрами в руках доказати теоретичну безпідставність соціал-демократичної програми і неможливість практичного переведення її в життя».

Однак, на думку Петлюри, «з цифрами ж в руках Каутський доказує якраз противне: і в сфері промисловості, і в сфері торгівлі, і навіть в сфері сільського хазяйства великий капітал стає пануючим, великі підприємства витісняють дрібні, а поруч з цим відбувається шалений процес збідності і пролетаризації народних мас. Висновки Каутського цілком оперті на цифрових даних, і це надає їм особливе значен-

ня і ціну. Всі докторальні твердження буржуазних ідеологів а Іа Бюргер щодо згаданих пунктів соціал-демокр. програми аргументацією Каутського розбиваються дощенту».

На думку рецензента, «з не меншою виразністю і блискучістю, опертою знов таки на цифровому матеріалі, доказує автор, що «там, де соціал-демократія являється найбільш сильною, там скоріш усього підвищується і заробітня плата», а вкупі з тим і сам пролетаріат стає більш освіченим, свідомим, організованим і здатним так для економічної, як і політичної боротьби».

Виходячи саме з таких обставин, Симон Петлюра робить висновок, що «брошура становить собою незамінну лектуру для кожного більшменш освіченого соціал-демократа. Тому-то ми її так охоче рекомендуємо нашим читачам; тим більше, що російський переклад її зроблено досить популярно і вірно з оригіналом. До брошури додано невеличку передмову Леніна, який сподівається, що успіх першого видання брошури Каутського мусить спричинитись до доповнення її цифровими даними ще й з російських відносин. Коли б це сталося, висновки Каутського набули б ще нової сили і нових доказів».

З усього видно, що молодий соціаліст Петлюра в той час особливу увагу приділяв поглядам російського соціал-демократа Леніна, про що свідчить і поява поряд з вказаними вище відгукami його окремої рецензії на працю останнього про перемогу кадетів і завдання робітничої партії. Як бачимо з її тексту, автор, можливо тому, що щойно появившись у політичному середовищі російської столиці і ще не встигнувши детально розібратися в складному вирі політичної боротьби, висловлює захоплення сентенціями вже визнаного лідера тамтешніх соціал-демократів, що взяли більшовицький напрямок у процесі повалення цар-

Симон Петлюра на початку 1900-х років. У цей час він був учасником українського політичного руху, журналістом і членом Революційної української партії

ського самодержавства і захоплення влади.

Тож не випадково, аналізуючи книгу Н. Леніна «Победа кадетов и задачи рабочей партии», Симон Петлюра зазначає, що її автор «з властивою йому логічністю і умінням розбирає автор докази як кадетів, так і правого крила російської соціал-демократії (меньшевиків) за вибори в Державну Думу і виводить на чисту воду всю їх безпідставність і пильність».

На користь Леніна звучить і такий пасаж: «Кадети не партія, а симптом. Це — не політична сила, а піна, що з'являється після конфлікту двох більш або менш урівноважених одну другу «борючихся» сил; кадети не можуть вести революцію вперед, бо за ними немає «сплоченого» і справді революційного класу» — такий остаточний засуд тов. Леніна, і з цим не може не погодитися кожен, хто лише стежив за цілою діяльністю «кадетської партії».

А ще Симон Петлюра буде тоді співати діфрамби Леніну щодо його нібито правильних висновків на майбутнє: «Т. Ленін виступає протягом цілої своєї брошури консеквентним революціонером, вірно оцінюючим сучасний момент і ті взгляди, які останній може прибрати в будучім. Його погляд на російську революцію той самий, якого тримається

кожен революційний соціал-демократ; тому-то ми з особливою охотою рекомендуємо «Победу кадетов и задачи рабочей партии» читачам «Вільної України».

Справді, в перші дні перебування в російській столиці Симон Петлюра, як бачимо, захопився теоретичними розмірковуваннями тамтешніх соціалістів, зокрема Леніна. Але досить швидко він прозріє, коли поставне проблема вибору: інтереси загальноросійського пролетаріату чи рідної нації. Відтак ілюзії весни 1906 року розвіються.

РЕЦЕНЗІЯ СИМОНА ПЕТЛЮРИ НА КНИГУ Н. ЛЕНІНА «ПОБЕДА КАДЕТОВ И ЗАДАЧИ РАБОЧЕЙ ПАРТИИ»

Квітень 1906 року
Брошура тов. Леніна більш, ніж потрібна для кожного, хто захотів би орієнтуватись в тій політичній ситуації, яка тепер запанувала у нас. Побіди «кадетів» на виборах запаморочили голови не лише їм, але і деякій частині соціал-демократичних кругів. Процес зросту і пишного буяння конституційних ілюзій розвивається з надзвичайним crescendo, відбираючи можливість об'єктивної оцінки у згаданих кругів сучасного моменту і тих перспектив, які ввижаються, як конечні, і необхідні, кожному об'єктивному спостерігачу.

Володимир Сергійчук
Продовження
у наступному номері

Церква за мотивами косівської кераміки

■ Ірина Олішук

Храм парафії Святого Василя Великого Української греко-католицької церкви (УГКЦ) у Косові планують оздобити у стилі традиційної косівської мальованої кераміки. Ескізи інтер'єру підготують студенти Карпатського національного університету ім. Василя Стефаника (КНУВС). Про це розповів Юрій Плосконос, мер Косова.

За його словами, ідея створення інтер'єру церкви у стилі косівської кераміки належить Ірині Дундяк, професору кафедри дизайну і теорії КНУВС. Студенти в межах дипломних робіт запропонують варіанти оформлення інтер'єру храму, іконостаса та зовнішніх елементів у відповідній стилістиці.

Кращі з цих робіт обиратимуть спільно церковна громада та викладачі кафедри. «Така робота сприятиме популяризації косівської кераміки. Це

буде ще один туристичний магніт громади», — переконаний міський голова. Він також нагадав, що церкву УГКЦ звели в центрі Косова ще на початку 2000-х рр., однак через нестачу коштів після пожежі в іншому храмі громада не змогла завершити оздоблення інтер'єру.

Фінансування робіт планують здійснювати з місцевого бюджету, також Косівська громада подаватиме проект на отримання гранта від Українського культурного фонду.

Щоб уникнути мобілізації, став «дияконом»

■ Софія Турко

Тарас Павлішак-Лейтнар, уродженець Старого Села, що на Львівщині, «купив» сан диякона, щоб уникнути мобілізації, а згодом допоміг отримати псевдосан й іншому військовозобов'язаному. За участь у цій схемі Калуський суд присудив йому два роки іспитового строку.

Павлішак-Лейтнар, який працював охоронцем, передав через посередника 1 тис. USD хабаря до Калуса за посвідчення диякона, ставленичу

грамоту й інші документи. Вони мали засвідчити нібито приналежність до священнослужителів в Ужгородсько-Хустській єпархії Православної церкви України.

Тепер він розкався і переказав Збройним силам України 150 тис. грн. А щодо посередника, який допоміг йому оформлювати документи, до суду скерували обвинувальний акт. Суддя Богдана Кулаєць присудила звинуваченому п'ять років позбавлення волі, але тюремне покарання змінила на два роки іспитового терміну.

ФОТОФАКТ

Унаслідок російського обстрілу спалахнув дах на будівлі Успенського собору Печерської лаври у Києві, одного з найсвятіших місць християнського світу.

ПАПА ВІДКРИВ ВЕЖУ ІСУСА

■ Юстина Зарваниця

Папа Лев XIV освятив і відкрив Вежу Ісуса Христа у знаменитому храмі Sagrada Familia в Барселоні (Іспанія). Це найвища церковна споруда у світі: базиліку будували 144 роки, ще з 1882-го. Антоніо Гауді присвятив цьому проекту більше як 40 літ свого життя. Подія відбулася в день 100-річчя смерті геніального каталонського архітектора. Завершення спорудження всього комплексу очікують не раніше як 2035-го.

Урочисту церемонію провели після святкової меси, яку понтифік відслу-

жив у базиліці. За даними місцевої влади, на вулиці Барселони вийшли десятки тисяч людей, щоби побачити Папу Римського. Після прибуття до храму його зустріли король Іспанії Філіп VI, королева Летиція, прем'єр-міністр Педро Санчес, президент Каталонії Сальвадор Ілья та мер Барселони Жауме Колбоні.

Під час проповіді понтифік наголосив на духовному значенні шедевра Гауді, зазначивши, що храм відчиняє свої двері, немов розпростерті обійми, для всіх вірних. А також закликав до миру й засудив насильство. «Ми не можемо вірити в Ісуса й водночас пропагувати війну. Ми не

можемо вірити в Ісуса і вбивати невинних», — заявив він.

Після завершення меси Лев XIV поблагословив Вежу Ісуса Христа — найвищу й останню завершену вежу храму, висота якої — 172,5 м, що робить Sagrada Familia найвищою церквою у світі. Церемонію відкриття супроводжували масштабне світлове шоу, музичні виступи, дрони та феєрверки. Папа також підкреслив, що храм Святої Родини є набагато більшим, ніж просто пам'яткою архітектури, а його будівництво залишається символом духовного розвитку та спільної праці багатьох поколінь.

ДО СЛОВА

Папа також благословив колону медичного транспорту для прикордонників України. Майже 30 транспортних засобів, серед яких 20 реанімобілів, уже прибули. Найближчим часом вони посилять роботу ме-

дичних підрозділів Державної прикордонної служби України (ДПСУ), які евакуюють поранених, надають невідкладну допомогу та рятують життя захисників на передовій. Допомогу для України зібрав

Фонд монастиря «Санта Клара» під керівництвом сестри Люсії Карам Падії, багаторічного партнера ДПСУ, який від початку повномасштабної війни системно підтримує українських воїнів.

Московські черниці не хочуть покидати монастир

■ Зоряна Яремишин

Релігійна організація Української православної церкви (УПЦ) Московського патріархату (МП) відмовляється звільняти та передавати державі комплекс споруд Свято-Богоявленського монастиря у Кременці. Про це стало відомо, коли до монастиря приїхали державні виконавці за рішенням суду.

Василь Ільчишин, директор Кременецько-Почаївського державного історико-архітектурного заповідника (ДІАЗ), розповів, що у травні ц. р. суд зобов'язав УПЦ МП повернути на баланс дер-

жави пам'ятку архітектури — комплекс споруд XVIII ст. у Кременці. Представники ДІАЗ разом зі службовцями виконавчої служби прийшли до монастиря, але їх зустріли монахині разом із натовпом немісцевих людей. «Наразі там розміщується жіночий монастир УПЦ МП, але черниці відмовляються виконувати рішення суду. Представники виконавчої служби мали зайти в монастир для перевірки виконання судового рішення. Однак там було близько 150 агресивно налаштованих жінок, які не пропустили ні мене, ні виконавців», — зазначив Ільчишин.

Він додав, що під час розмови жінки самі зізна-

лися, що немісцеві. Також на місці інциденту було багато дітей. Директор припустив, що натовп біля монастиря зібрався після того, як прихильники УПЦ МП поширили інформацію про начебто силове захоплення будівель.

За словами посадовця, виконавці намагалися зв'язатися з ігуменею монастиря, щоб та впустила їх на територію, але їхні прохання проігнорували. Наразі виконавча служба задокументувала, що на територію монастиря неможливо потрапити, щоб оглянути майно державного заповідника. Після цього представники ДІАЗ і виконавчої служби покинули монастир.

БУДИНОК, У ЯКОМУ ВИРОСЛА ЛЕСЯ УКРАЇНКА

■ Орися Шиян

Колодяжне було для Лесі Українки не просто однією з багатьох адрес, де мешкала її родина.

Хоч народилася вона у Звягелі, та на Волині прожила близько 25 літ із перервами, написала перші твори, перекладала, навчала молодших сестер і брата, приймала гостей і щоразу поверталася після далеких подорожей та лікувань. Саме Колодяжне родина Косачів уважала своєю справжньою домівкою. Це єдиний маєток, який вони будували самі (крім дачі на Полтавщині, яка не збереглася), в інших містах житло винаймали. У Колодяжному збереглися меморіальні будинки, дерева, які садили Косачі, родинні речі й атмосфера оселі, що пам'ятає не лише Лесю Українку, а й багатьох представників української інтелігенції кінця XIX ст.

ТРИ САДИБИ І 500 ГА МАЄТКУ

Батько Петро Косач працював головою з'їзду мирових посередників — чиновників, які врегулювали земельні та селянські суперечки. Сім'я жила заможна, але через роботу тата часто переїжджала. Зі Звягеля спершу перемістилися до Луцька, де родина винаймала житло. А згодом купила близько 500 га землі в Колодяжному. Крім родинного маєтку, там був сільськогосподарський двір, поля і ліси. Тут розводили племінних корів, коней, свиней, що давало родині додаткові статки.

Для Косачів звели дерев'яний будинок під ґонтом з шістьма кімнатами та двома входами. 1882-го родина переїхала в цей маєток. Із шести дітей троє молодших народились тут. Лесі тоді було 11 літ, у Колодяжному вона прожила 25 років із перервами. Їй доводилося часто виїжджати на лікування за кордон і зимувати в теплих країнах через хворобу. По господарству родині допомагали покоївка, управитель, куховарка. Під час Другої світової війни садибу розібрали. Але згодом на її місці збудували великий музей.

ОДИН БІЛИЙ, ДРУГИЙ СІРИЙ

Із часом сім'я збільшувалася, тож Петро Косач збудував ще два менші будиночки, нині їх називають білим і сірим — за кольором фасаду. Білий будинок збудували 1890-го. Там було дві кімнати, балкон-солярій і великий підвал. Рожева кімната призначалася для Лесі, синя — для Михайла. 1908 року там збудували білу кімнату — для Ольги. Її зараз немає, але виявили залишки фундаменту.

У цій рожевій кімнаті Леся написала близько 80 своїх поезій, підготувала до друку першу поетичну збірку «На крилах пісень», яку надрукували у Львові 1893-го. «Маленька рожева кімната, де мені найкраще працюється», — писала Леся. Також тут у 19 років вона уклала підручник стародавньої історії східних народів за німецькими й французькими першоджерелами, які їй надіслав дядько Михайло Драгоманов. За ним училися молодші Косачі. Навпроти Лесино будиночка стоїть сірий, із відкритим ґанком, по якому звивалась рослинність. Його називали батьківським. Нині там відтворені спальня, вітальня і кабінет Олени Пчілки.

ЯК ВИХОВУВАЛИ ДІТЕЙ

Ольга Косач, господиня маєтку, більше відома як Олена Пчілка, була задоволена розташуванням села — недалеко від Ковеля, де був залізничний вузол і телефонно-телеграфна контора. Це було важливо для емансипованої жінки, яка часто мандрувала і контактувала зі знайомими. А в ближніх селах вона збирала зразки українських народних узорів.

Сама ж була родом з Гадяча на Полтавщині. Коли успадкувала там від своєї матері землю, додатково купила ще й збудувала на хуторі Зелений Гай дачу на 11 кімнат. Проте цей будинок не зберігся.

Усі діти початкову освіту здобули вдома — це було рішення мами. У школах Російської імперії навчання було російською. Тож вона подбала, щоб її діти навчалися рідною. Ольга перекладала літературу, сама почала писати дитячі твори, видавала журнал для дітей «Молода Украї-

на». А коли помер чоловік, для продовження фінансування видавництва Олена Пчілка заклала в банку під заставу успадковані від матері землі.

Діти Косачів після початкової освіти вдома йшли відразу в п'ятий-шостий клас гімназії. Усі, крім Лесі, здобули вищу освіту. Ларисі завадило вчитися слабке здоров'я, проте вона досконало вивчила десять іноземних мов. Зі старшим на 1,5 року братом Михайлом Леся була дуже близька, їх навіть називали єдиним ім'ям — Мишелосіє.

ПОДРУГИ ТА ГОСТІ

Лесиною дитячою подругою була Марія Буковська, яку кликали Манею. Її родини проживали по сусідству в Луцьку. Уже дорослою вона працювала вчителькою в с. Піддубці Луцького району. Леся відвідувала там свою подругу, присвятила їй оповідання «Школа», а Маня їй подарувала ніж для розрізання паперу зі слонової кістки та перламутру.

Ще однією подругою була Варвара Дмитрук, покоївка Косачів. Вона знала дуже багато народних пісень, від неї Леся записала їх близько 150. Письменниця присвятила Варі оповідання «Приязнь», а на весілля подарувала їй вишиту сорочку з Полтавщини.

До Колодяжного приїжджало дуже багато відомих культурно-громадських діячів. Тут гостювали композитор Микола Лисенко, письменник Михайло Старицький, Іван Труш і Фотій Красицький — два художники, які написали прижиттєві портрети Лесі.

1891-го сюди приїжджав Іван Франко з дружиною і двома синами. Він проживав в основному будинку й залишив спогади, як зі синами рибалив на місцевій сажавці — штучній водоймі з джерелами, де водилися навіть раки.

МУЗЕЙ

Музей Лесі Українки в Колодяжному відкрили 1949 року. На місці великої зруйнованої на той час садиби звели двоповерхове музейне приміщення. Тепер на його димарі звила гніздо лелеки. Довкола зберігся сад, у різні пори року тут тішать око гостей різноманітні рослини. З

Головний маєток родини Косачів

Інтер'єр світлиці

Зруйнований будинок у Колодяжному

Будинок у Луцьку, де жили Косачі

оригінальних насаджень у маєтку збереглася грушка, посаджена найменшою донькою Ізидорою, та кущі кизилу.

Сучасну експозицію музею 1991-го облаштували львівські художники. У 2020-х рр. провели реставрацію меморіальних

будинків. Нині там можна оглянути рояль зі слонової кістки та горіхового дерева, меблевий гарнітур зі зеленим оксамитом, гадяцькі килими й вишиті рушники, а також інші предмети інтер'єру XIX ст. Частина меблів — оригінальна, із кївської квартири Косачів.

Комплекс «Мерфі»

■ Андрій Підкуймуха

Дмитро Косатий, військовослужбовець 199-го навчального центру Десантно-штурмових військ Збройних сил України, установив у Житомирі рекорд України з виконання комплексу на витривалість «Мерфі» — 40 хвилин 23 секунди. Він присвятив це пам'яті воїна 95-ї окремої десантно-штурмової Поліської бригади Івана Мельниченка, який загинув у бою за Україну у 2022 році.

«Мерфі» — один із найважливіх функціональних

комплексів у світі. Він складається з 1,6 км бігу, 100 підтягувань, 200 відтискань, 300 присідань і ще 1,6 км бігу після цього й виконується у бронезилеті вагою близько 9 кг.

Дмитро Косатий поставив рекорд в 11-ту річницю створення своєї військової частини. Шлях рекордсмена десантник розпочав ще курсантом. На його рахунок є рекорди України із 760 підйомів із переворотом на перекладні (2020 р.) та 128 відтискань на кулаках за 1 хвилину (2023 р.), рекорд світу зі 122 відтискань на турніку за три хвилини (2023 р.), рекорд України з 1580 відтискань на брусах за 60 хвилин (2024 р.), командний рекорд України — 51 537 відтискань на брусах за 12 годин (2024 р.), а також рекорд Книги рекордів Гіннеса — 42 тандемні відтискання на суглобах поспіль (2025 р.).

174 км горами без перерви на сон

■ Олександра Бодняк

Уселі Корчині Стрийського району Львівщини відбулися перші в Україні трейлові змагання у форматі Backyard Ultra — Mala Richka Backyard Style.

Цей формат бігових змагань, де учасники долають петлю щогодини. Той, хто залишається на трасі останнім, і стає переможцем. Змагання тривають доти, доки є хоча б двоє учасників. Традиційна довжина петлі Backyard Ultra становить 6,706 км, проте на Львівщині довжина маршруту становила 5,6 км із набірною висотою 205 м, через що подія власне й отримала назву Backyard Style.

У змаганнях узяли участь 53 бігуни з 18 різних клу-

бів України. Загалом забіг тривав 29 годин без зупинки, навіть уночі. Переможцем серед чоловіків став львів'янин Володимир Ханас, який пробіг 31 коло (173,6 км). Він — майстер спорту з легкої атлетики, чемпіон України з 12- і 24-годинного бігу. Також спортсмен установив рекорд України з бігу спиною, подолавши таким чином 45 км. Серед жінок переможницею стала Тетяна Давиденко, яка пробігла 17 кіл (95,2 км).

Також участь у забігу взяв Андрій Камінський, офіцер бригади тактичної авіації. Після того як пробіг 29 кіл (162,5 км), він повернувся на службу. А найстаршим учасником Mala Richka Backyard Style став 58-річний Олег Стефанішин, який здолав 20 кіл (112 км).

■ Марко Стріха

Європейський гімнастичний союз зняв усі санкції зі спортсменів з РФ та Республіки Білорусь (РБ). Раніше це також зробила Міжнародна федерація гімнастики.

Відтак росіяни та білоруси зможуть змагатися без обмежень на чемпіонатах Європи (ЧЄ) вже цього року. У серпні ц. р. хорват-

Росіянам послаблення, українцям — жорсткі заходи

ський Загреб прийматиме чоловічу та жіночу першості зі спортивної гімнастики, а в болгарській Варні відбудеться ЧЄ з художньої гімнастики.

Міжнародна федерація фехтування також скасувала всі обмеження для спортсменів з РФ і РБ. Рішення набуде чинності вже з чемпіонату світу, який відбудеться в Сянгані

УСИК ЗУСТРІВСЯ З ТРАМПОМ У БІЛОМУ ДОМІ

■ Роман Журба

Олександр Усик, український чемпіон світу з боксу в надважкій вазі, зустрівся в Овальному кабінеті Білого дому з Дональдом Трампом. Світлина зі зустрічі опублікувала Марго Мартін, помічниця президента з питань комунікацій. Видатного боксера запросили на святкування 80-річного ювілею Трампа. Під час візиту українець також поспілкувався з Кітом Келлоґом, колишнім представником президента США з питань України.

Крім того, чемпіон узяв участь у заході America's Adversaries: The Russia Reality і висловив свої думки про війну й Україну. Олександр наголосив, що він не є політичним діячем, а промовляє від імені людини, батька та громадянина, який прагне миру й розвитку своєї

Батьківщини. «Протягом багатьох років Росія хоче знищити українську мову, українську історію, український народ. Найголовніше, що Росія походить від України. Українські князі та їхні діти побудували Москву. Зараз бачимо, що діти іноді бувають неслухняними. Ми боремося все

своє життя за свою незалежність і проти того, що нам хочуть нав'язати: «Ви повинні жити так, повинні говорити так». Чому ми не можемо жити так, як хочемо? Це приблизно те саме, якби я зараз почав бити тут людей. Ви не розумієте українську, тоді я битимуся. Я взагалі не розумію, чому Російська Федерація (РФ) така величезна і робить такі зухвалі речі. Мені здається, що це просто заздрість», — сказав боксер.

На честь ювілею президента, а також 250-річчя незалежності США на галявині Білого дому відбувся турнір UFC White House: Freedom 250. Відтак чемпіон UFC у легкій вазі грузин Ілія Топурія (17-1), який нині проживає в Іспанії, утратив титул у поєдинку з американцем Джастіном Гетжі (28-5), тимчасовим володарем пояса.

Гетжі з перших же хвилин бою активно завдавав багато ударів, а наприкінці першого раунду після жорсткої сутички сильно пошкодив обличчя супернику. У другому раунді Топурія зміг перехопити ініціативу, успішно працюючи по корпусу, і відправив американця на канвас, проте той зміг захиститися. Тим не менш, у наступному раунді Гетжі вже серйозно травмував обличчя суперника, завдаючи ударів джебами та правими прямими. Під час перерви лікар запропонував зупинити поєдинок, проте Топурія запевнив, що готовий битися. Тоді претендент продовжував завдавати ударів супернику, і після четвертого раунду команда чемпіона вирішила завершити бій.

Таким чином, Гетжі здобув перемогу технічним нокаутом у четвертому раунді. Американський боєць зміг стати чемпіоном із третьої спроби, а для Топурії вже перший же захист титулу в легкій вазі завершився невдачею.

сила на торбинці, з якою виходила на корт. Проте організатори побачили в ньому порушення правил. «Через формальні вимоги мене змусили прибрати на матчі патч, який мені подарували побратими батька», — поділилася українка й нагадала, що ці люди зараз відбивають російську агресію, борючись за незалежну Європу. Крім того, двох

українських параармреслерів оштрафували в Угорщині після відмови стояти на п'єдесталі під гімн РФ. Дмитро Луцишин, майстер спорту міжнародного класу з Житомира, посів третє місце, а його колега по збірній — друге. Під час церемонії нагородження обидва покинули подіум через російський гімн. Кожного оштрафували на 250 EUR за порушення регламенту нагородження.

ДЕ ВІТАМІНУ В12 БІЛЬШЕ, НІЖ У ЯЙЦЯХ

■ Ірина Нестерова

Яйця є джерелом багатьох поживних речовин, зокрема й вітаміну В12. Але є кілька смачних продуктів з ще більшою кількістю цього вітаміну, і їх варто додати до свого раціону.

«Ваш організм не може виробляти В12, тому він має надходити з того, що ви їсте. Вітамін В12 підтримує ваші нерви цілими, еритроцити — здоровими, а енергетичні системи — функціональними», — поділилася сертифікований дієтолог Джордан Ленг'гов із Північної Кароліни. А за словами її колеги Джуліани Вокки, дефіцит цього вітаміну — проблема актуальна, адже його засвоюваність із віком знижується. «Ваш шлунок із часом виробляє менше кислоти, що ускладнює отримання В12

з їжі. Звичайні ліки, у т. ч. метформін і препарати, що пригнічують кислотність, можуть ще дужче знизити засвоєння», — пояснила вона.

За даними Національних інститутів охорони здоров'я США, одне ціле яйце містить 0,5 мкг вітаміну В12, або 19 % від рекомендованої добової норми споживання, що для дорослих становить 2,4 мкг. А ось продукти харчування, які містять більше В12, ніж яйця.

Одна порція **яловичої печінки** має більше вітаміну

В12, ніж дорослій людині потрібно на місяць — 70,7 мкг, або майже 3 000 % від добової норми. «Це також одне з найкращих джерел гемового заліза, яке найкраще засвоюється вашим організмом. Крім В12 та заліза, яловича печінка забезпечує організм вітаміном А, міддю та майже всіма вітамінами групи В. Введення яловичої печінки в раціон раз на тиждень достатньо для засвоєння всіх її корисних речовин», — зазначила д-р Вокка. За інформацією експертів, організм здатний зберігати до 5 тис. мкг В12, тому періодичне вживання харчів, багатих на цей вітамін, може покращити ваше здоров'я в довготривалій перспективі.

Устриці мають 14,9 мкг вітаміну В12 на порцію. Це також джерело цинку, заліза, селену, омега-3 жирних кислот. Крім того, як каже д-р Ленг'гов, вони є повноцінним білком, тобто містять усі незамінні амінокислоти.

Д-р Вокка відмітила, що у 85-грамовій порції **молюсків** є 17 мкг вітаміну В12. «Ви також отримаєте значну дозу цинку — мінералу, який відіграє ключову роль у зміцненні імунітету, загоєнні ран і нормальному рості клітин», — додала вона. Крім того, молюски багаті на залізо й омега-3 жирні кислоти, що наділяє їх протизапальними властивостями.

85г лосося містять 2,6 мкг вітаміну В12 на порцію, або 108 % добової потреби. Також ця кількість риби забезпечить організм добовою нормою вітаміну D. «Але значна частина користи лосося походить від його омега-3 жирних кислот, які допомагають зменшити запалення, підтримувати гнучкість кровоносних судин, гостріше мислення та стабільніший настрій із віком», — відзначила д-р Вокка.

В одній порції **тунця** є 2,5 мкг вітаміну В12, також він багатий на омега-3 жирні кислоти. «Омега-3 позитивно впливають на здоров'я серця, функцію мозку та зменшення запалення, що спричиняє багато хронічних проблем. Тунець також містить селен, вітамін D та білок, що робить його одним із найпростіших та найекономічніших продуктів для щотижневого раціону», — повідомила д-р Ленг'гов.

За її рекомендаціями, для людей, які не їдять м'яса, **набіл** є найдоступнішим джерелом вітаміну В12. Одна склянка 2-відсоткового молока містить 1,3 мкг вітаміну В12, або трохи більше ніж половину від добової норми. «Коров'яче молоко та молочні продукти також забезпечують організм кальцієм та вітаміном D, які разом підтримують щільність кісток», — констатувала експерт.

Д-р Вокка розповіла, що **яловичий фарш** є напрохуд насиченим поживними речовинами джерелом високоякісного білка. «Порція вагою 113 г забезпечує всі дев'ять незамінних амінокислот, необхідних вашому організму для відновлення м'язів та щоденної сили, а також 100 % вашої добової норми вітаміну В12 для здорових нервів, функції мозку та вироблення еритроцитів», — наголосила вона. Яловичий фарш також багатий на гемове залізо й цинк. «Природний баланс білка й жиру в яловичому фарші допомагає вам відчувати себе ситими після їди та підтримувати здоровий контроль ваги», — запевнила дієтолог.

Йогурт містить потужну суміш білка, кальцію, калію, магнію, цинку, вітаміну В12 та живих пробіотиків — поживних речовин, які підтримують усе: від травлення — до імунітету», — розказала вона й додала, що у 170-грамовій упаковці знежиреного йогурту є 1 мкг В12. «Вітамін В12 із йогурту або молочних продуктів засвоюється ефективніше, ніж із м'яса чи яєць. Організм здатний засвоювати лише обмежену кількість вітаміну В12 за один раз. Набіл здебільшого забезпечує помірну його кількість упродовж дня, що може покращити загальне засвоєння», — підсумувала медик.

■ Зоряна Павлюк

Схуднення часто асоціюють із постійним відчуттям голоду, проте експерти знайшли простий вихід. Один відомий тренер розкрив секрет грибною клітковини, яка взагалі не додає організму зайвої енергії, але чудово заповнює шлунок.

При складанні ефективного меню для зниження ваги вкрай важливо обирати продукти харчування, які забезпечують тривале відчуття насичення без зайвого калорійного навантаження. «Звичайні їстівні гриби є унікальним дієтичним рішенням, адже вони допомагають контролювати апетит і водночас практично не зашкодять вашій талії», — розповів Віктор Мандзяк.

Що допоможе ефективно схуднути

За його словами, для успішного схуднення критично важливо створити дефіцит калорій і водночас не ходити голодним. Щоб їжа добре насичувала, вона має містити багато води, клітковини та білка за мінімальною калорійністю.

У грибів із цим усе гаразд. Вони майже всуціль складаються з води, мають непоганий запас харчових волокон і білка та усього 20–30 калорій на 100 г. Саме тому гриби — це «суперситно»: об'єм великий, а калорійний внесок у денний раціон — мізерний. «Ситність учені при здоровому глузді та ясній пам'яті міряють не кількістю продукту, а кількістю калорій. Тому сало не ситне, а гриб — ще і як. Бо 100 калорій — це 12 г сала і майже півкілограма грибів», — зазна-

чив експерт. Він зауважив, що 100 г грибів містять від двох до шести грамів корисної клітковини. Її основу становить хітин — міцна речовина, яку не може перетравити ані наш шлунок, ані корисна мікрофлора кишківника. Оскільки цей компонент проходить крізь організм транзитом і не засвоюється, грибна клітковина взагалі не додає нам зайвих калорій. «Для схуднення важливий білок, бо він ситний, спалює багато калорій, аби засвоїтись, і зберігає мускулатуру, щоб людина не лише мало важила, а й виглядала на 101 %. Білка в грибах є, щоправда, усього лише 2–3 г, що вдвіть менше, ніж у м'ясі. І білок той засвоюється лише на 50–70 %, та ще й має не найкращий амінокислотний про-

філь», — пояснив фітнес-тренер.

За якістю та засвоюваністю білка гриби поступаються м'ясу, яйцям чи молоку, адже їхній протеїн поглинається гірше. Це загальна особливість багатьох рослинних продуктів та грибів. Проте веганам не варто хвилюватися: якщо поєднувати в раціоні різні джерела рослинного білка і їсти їх із невеликим запасом, організм отримає все необхідне. Фахівець зауважив, що гриби — чудовий дієтичний продукт. Через мізерну калорійність, наявність білка та великої кількості клітковини їх можна сміливо їсти у великих обсягах під час схуднення і не боятися за поставу.

Носіння спеціальної охолоджувальної камізелки

по дві години щоранку допомогло людям із надмірною вагою втратити майже 1 кг жиру за шість тижнів, тоді як учасники без неї набрали вагу. Дослідники вважають, що регулярний вплив помірної холоду може стати простим і дешевим доповненням до здорового харчування та фізичної активності для тих, хто прагне схуднути.

Якщо ви перепробували чимало способів схуднути, але терези майже не рухаються, можливо, справа не в тому, що ви робите, а в тому, чого ще не пробували. Експерти радять нестандартний підхід: приміром, перегляд відео з їжею може зменшити апетит завдяки так званому крос-модальному насиченню, коли мозок частково задовольняє потяг просто від візуального контакту зі стравами.

Після 11 років роботи місію Maven завершили

■ Василь Нетудихата

Національне управління з авіації та дослідження космічного простору США (NASA) офіційно завершило місію космічного апарата Maven, який понад 11 років досліджував атмосферу Марса і її зміни.

Зв'язок зі зондом було втрачено 6 грудня 2025-го, коли апарат зник із поля зору вчених. За результатами розслідування фахівці дійшли висновку, що Maven не підлягає відновленню та не може виконувати свої наукові завдання або функцію ретрансляції даних з інших місій на Червоній планеті. У NASA наголосили, що перед втратою зв'язку всі системи апарата працювали у

виконувати дослідження довше ніж десять років.

Одним із найважливіших відкриттів місії стало підтвердження того, що атмосфера Марса поступово переливається в космічний простір, а під час сонячних бур цей процес значно прискорюється. Саме ці дослідження допомогли вченим краще збагнути, чому колись вологий і потенційно придатний для

GOOGLE I SPACEX БУДУВАТИМУТЬ ДАТАЦЕНТРИ НА ОРБІТІ ЗЕМЛІ

■ Іван Заторський

Google і SpaceX ведуть перемовини про запуск орбітальних датацентрів у космосі. Потенційна угода з'явилася на тлі виходу SpaceX на фондову біржу.

Компанія просуває ідею, що космічні дата-центри вже в найближчі роки можуть стати найдешевшим місцем для розміщення обчислень штучного інтелекту. Також уклали угоду

між Anthropic і SpaceX щодо використання обчислювальних ресурсів датацентру SpaceXAI (раніше xAI) у Мемфісі (штат Теннессі) із потенційною можливістю співпраці над орбітальними центрами в майбутньому.

Google веде перемовини і з іншими ракетно-космічними компаніями. Крім того, корпорація планує до 2027 року запустити прототипи супутників у межах ініціативи Project Suncatcher, анонсованої наприкінці минулого року.

Ілон Маск активно підігриває інтерес до орбітальних датацентрів, стверджуючи, що вони дешевші в експлуатації. Прихильники також зазначають, що такі об'єкти не мають локального спротиву, який часто супроводжує будівництво наземних центрів обробки даних у США. Водночас сучасні наземні датацентри все ще значно дешевші за орбітальні, якщо врахувати витрати на створення та запуск супутників.

штатному режимі. Телеметрія не свідчила про жодні технічні несправності, тому достеменною причиною втрати зонда залишається невідомою.

Місію Maven запустили 2013 року, а на орбіту Марса апарат вийшов у вересні 2014-го. Спершу її розраховували лише на один рік, однак завдяки успішній роботі зонд продовжував

життя Марс перетворився на холодну й посушливу планету.

Попри завершення роботи Maven, NASA продовжує дослідження Марса за допомогою інших місій, зокрема марсоходів Curiosity та Perseverance, які й надалі збирають дані про геологію та можливі сліди давнього життя на планеті.

ДО СЛОВА

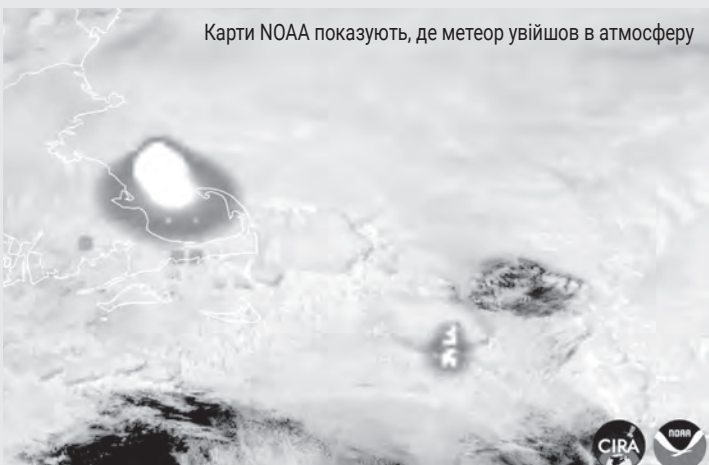
SpaceX запустила ще 24 інтернет-супутники Starlink. Ракета-носіє Falcon 9 стартувала з космодрому Ванденберґ (штат Каліфорнія). Розгортання супутників на

заданій орбіті відбулося через 50 хвилин після запуску. Це була вже 58-ма місія SpaceX цього року та 651-й успішний запуск із 2010-го. Наразі мережа супутників

Starlink у космосі налічує майже 10,5 тис. робочих апаратів. При цьому загальна кількість абонентів Starlink перевищила позначку 10 млн.

ФОТОФАКТ

Карти NOAA показують, де метеор увійшов в атмосферу

У небі над США нещодавно вибухнув метеорит. Він увійшов в атмосферу над південним узбережжям неподалік від Бостона (штат Массачусетс) і розпався на висоті близько 65 км над Землею. «Енергію, що вивільнилася під час розпаду, оцінюють в еквівалент приблизно 300 т тротилу, що пояснює гучний шум», — розповіли в NASA.

Шлях до Марса — за допомогою ядерної енергії

■ Олег Садовий

NASA спільно зі своїми міжнародними комерційними партнерами готуються до нової місії на Місяці, але не забувають і про Марс. 2028 року агенція планує випробувати нову технологію, що може скоротити час польоту до Червоної планети й відкрити її для дослідження.

У NASA розробляють Space Reactor-1 Freedom — космічний апарат на ядерній тязі, призначений для перевезення на Марс трьох гвинтокрилів під назвою Skyfall. Вони схожі

на гелікоптер Ingenuity, який вирушив на Червону планету в межах місії марсохода Perseverance 2021-го.

Space Reactor-1 Freedom є ракетою з ядерно-електричною силовою установкою. Вона іонізує паливо, як-от ксенон, за допомогою електрики, завдяки чому забезпечується повільна, але стабільна тяга. NASA вже запускала ракети на сонячній енергії. Та ядерно-електрична силова установка має одну явну перевагу перед сонячною енергією: вона корисніша для місій у далекий космос, де сонячне світло слабше, ніж у внутрішній частині Сонячної системи.

Тож Space Reactor-1 Freedom знадобиться рік, щоб досягти Марса і розгорнути свої гвинтокрили. Очікується, що в майбутньому потужніші ядерно-електричні ракети зможуть досягти Марса за два-три місяці. Крім того, учені вважають, що різниця в часі лету між ядерними та хімічними ракетами буде ще більшою під час експедицій до зовнішніх планет, приміром Юпітера й Сатурна. Дослідники запевняють, що екіпажі таких ракет також піддаватимуться меншій кількості безпек, властивих перетину міжпланетного простору, як-от мікрогравітація та радіація.

ГОРОСКОП ІЗ 25 ЧЕРВНЯ ДО 1 ЛИПНЯ

Овен (21.03–20.04)

Тим, хто в парі, варто знати, що можливі дрібні конфлікти, причинами яких стане прямолинійність та категоричність. Проте всі сварки швидко вщухнуть, якщо не будете тиснути. Якщо ви самотні, то не переймайтесь, бо вас чекає приємне знайомство. Бережіть голову: менше стресу, більше сну. І не ігноруйте зневоднення, адже вода зараз є вашою найкращою приятельською. Літня спека може виснажувати, тому варто бути уважними.

Телець (21.04–21.05)

Тим, хто перебуває у стосунках, слід мотивувати свого партнера проявляти більше ніжності й такту, адже вам це зараз критично потрібно. Вам важливо відчувати, що партнер поруч і до нього навіть не потрібно тягтися. Якщо ж ви самотні, буде шанс на знайомство через роботу або буденні справи. Воно буде повільним, але перспективним. А саме такий формат – ваш улюблений. Ваші слабкі місця: шия, спина і загалом опорно-руховий апарат.

Близнюки (22.05–21.06)

Парам важливо усвідомити, що багато розмов не будуть легкими у ваших взаєминах. Але саме вони допоможуть перезавантажити стосунки. Вільні отримають можливість багато фліртувати, заводити нові знайомства й навіть мати на розгляд кілька варіантів одночасно. Тож постарайтеся не загубитися в цьому всьому й збагнути, чого прагнете. Можуть виникнути клопоти з дихальною системою або алергіями.

Рак (22.06–23.07)

Вам раптово захочеться більше тепла, уваги й душевних розмов, і якщо партнер це забезпечить, то стосунки стануть ще ближчими, відвертішими, ніжнішими. Але якщо замовчуватимете образи, вони накопичаться і вилізуть боком у найневдаліший момент. Якщо ви самотні, є приємна новина – можливе знайомство через близьке коло осіб чи навіть старі контакти, воно відбудеться без напруги, але з відчуттям безпеки. Стрес буквально битиме в живіт, тож важливо стежити за режимом харчування і не заїдати тривогу.

Лев (24.07–23.08)

Ті, хто в парі, отримають більше пристрасти й емоцій, але й більше драм. Та ви любите це, хоча й не завжди визнаєте. Якщо скеруєте цю енергію в романтику, а не в з'ясування стосунків, то буде вам щастя. Якщо ж ви вільні, то буквально притягуєте увагу. На вас летітимуть, наче метелики на вогник. Знайомств буде багато, але по-справжньому зачепить особа, яка не боїться вашої яскравості. Проте зверніть увагу на серце, тиск і загальне навантаження на організм.

Діва (24.08–23.09)

Вам захочеться більше стабільності й зрозумілості, а менше сюрпризів та емоційних гойдалок. Зараз варто навести лад у стосунках. Не втрачайте нагоди зробити важливий крок для їхнього зміцнення. А самотнім слід придивитися до оточення на роботі чи навчання. Можливо, навіть випадкова розмова раптом стане дуже особистою та цікавою. Це виглядатиме не надто романтично, проте не кваптесь робити висновки: такий незвичний розвиток може мати величезний потенціал. Вам потрібен регулярний відпочинок, а не відкладання на потім.

Терези (24.09–23.10)

Якщо ви у парі, запрагнете більше романтики, але не чекайте, поки партнер здогадається, скажіть про все самі. Це може бути цікавим досвідом і безперечно зміцнить ваші стосунки. Самотніх чекає несподіване знайомство. Але не тому, що навмисно шукали, а тому, що випадок вирішить усе за вас. Десь між обідньою кавою та швиденьким спринтом крамницями може трапитися цікава зустріч. І ця історія схвилює дужче, ніж гадаєте. Водний баланс необхідно підтримуватися без компромісів.

Скорпіон (24.10–22.11)

У стосунках можливі емоційні гойдалки: сьогодні закохані, а вже завтра пакуєте валізу. Спробуйте не драматизувати там, де можна просто розмовляти. Самотнім варто придивитися до людей із минулого, бо хтось може повернутися з новим настроєм, але старими почуттями. Проте нічні роздуми обернуться втому та накладуть свій відбиток на обличчя. Додайте трохи режиму й менше нічних думок про життя,

які не мають жодного сенсу, а тільки перевантажують мозок і позбавляють спокою.

Стрілець (23.11–21.12)

Парі захочеться більше свободи, та це не про проблеми, а про внутрішню потребу руху. Важливо пояснити це партнеру, щоб не вигадували зайвого. Кожен має право на гобі, це нормально. А самотнім доля готує флірт, легкість і, можливо, щось на кшталт курортної історії. Не перешкоджайте хімії, літо вимагає божевільних емоцій. Проте надто різкі навантаження – не ваш варіант.

Козеріг (22.12–20.01)

У парі потрібно більше стабільності й чіткості, без «побачимо, як буде». І не варто перегинати з контролем і тиском, бо партнеру може стати тісно, що обернеться конфліктами або й розривом. Самотні отримають шанс на знайомство з кимсь серйозним. А почнеться все з цілком буденної ситуації, навіть без романтичної музики. Але розвиток взаємин додасть вогню, навіть не сумнівайтеся в цьому. У вас також можливі реакції на погоду.

Водолій (21.01–19.02)

У стосунках важливими стануть розмови. Коли раптом захочеться трішки простору, варто про це сказати своєму партнеру, без зайвого тиску, без крику та нервів. Розмови стануть гарантом щастя і миру у взаєминах. Самотнім доля може принести знайомство через друзів або інтернет. Приготуйтеся до того, що воно буде дивним, але цікавим. Саме так, як вам подобається. Імовірний головний біль або різкі перепади енергії.

Риби (20.02–20.03)

Удвох ви можете зануритися в романтику настільки, що трохи відірветесь від реальності. Це просто чудово, але не забувайте про баланс. Є час для кохання, а є для роботи, друзів, спорту та гобі. Життя не повинно замикатися на одній людині. Самотні зустрінуть когось дуже важливого. Але не ідеалізуйте людину одразу, дайте їй проявитися. Інакше самі ж потім дивуватиметесь, звідки взяли ці нескінченні «але». Не ігноруйте сон, навіть якщо дуже хочеться додивитися серіал до кінця.

Світлана Таланова

П	Я	І	Н	О	М	Р	А	Г	С
Л	Л	Г	А	Р	М	А	Ш	Г	Р
І	У	А	В	Я	Л	А	Х	О	І
Д	П	З	А	Р	А	З	А	Л	П
П	Л	А	Н	У	В	А	Н	Н	Я
Т	Й	И	В	О	Т	С	І	В	П
А	П	В	О	Г	О	Н	Ь	Р	А
Р	І	Н	У	П	Р	А	Г	И	Р
А	Н	К	А	Л	И	Т	А	Т	А
К	А	С	О	Л	О	М	К	А	Д

Серед літер у клітинках знайдіть указані слова: вістовий, вогонь, гармаш, гармонія, гарпун, зараза, калита, карат, парад, піна, пірс, планування, плід, пул, соломка, тир, халява. Запишіть слово, що залишилося.

Відповідь на завдання із № 25: проспект.

Містечко вартістю 400 тис.

■ Марко Стріха

В австралійському штаті Квінсленд виставили на продаж містечко Куладді, яке вважають найменшим населеним пунктом країни з власним поштовим індексом. Його власники просять за об'єкт 400 тис. AUD. Нині в Куладді проживає лише дві особи – Керол Ярроу та Джо Корнел. Після трьох років управління містечком вони вирішили покинути його й передати справу новим власникам.

До пропозиції входять чотирикімнатний будинок, придорожній комплекс Foxtrap Roadhouse, крамниця, заклад харчування, мотель і поштові послуги. Новому власнику доведеться поєднувати одразу кілька ролей – від листоноші та продавця до адміністратора мотелю і власника паба. Куладді розкинулося приблизно за дев'ять годин їзди на захід від Брисбена. Через містечко регулярно проїжджають туристи й фермери з навколишніх районів.

Раніше Куладді було значно більшим. У ХХ ст.

там проживало близько 270 осіб, однак після закриття залізничної станції та школи населення поступово скоротилося. За словами власників, за минулі роки їм удалося зберегти життя містечка й відновити місцеві заходи. Тепер сподіваються знайти людей, які продовжать розвиток Куладді. Місцеві ріелтори називають пропозицію унікальною та наголошують, що містечко має кілька стабільних джерел прибутків. Найближчим великим населеним пунктом є місто Шарлевіль із населенням близько 3 тис. осіб.